

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๕๔

วันเสาร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๑

ณ พระที่นั่งอภิเศกคีต

เริ่มประชุมเวลา ๘.๑๕ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : วันนี้มีสมาชิกมาประชุม ๓๒ คน เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุม พิจารณาตามระเบียบวาระที่ค้างมา คือมาตรา ๖๑ บัญญัติว่าจะคัดพรรค ๓ ขอกหรือไม่ ทั้งนี้ฝ่ายของผู้สนับสนุนจะต้องพูด ผู้ที่สนับสนุน

นายทองม้วน อธิการ : ในวรรค ๓ ของมาตรา ๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญที่ร่างมาแต่เดิมนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้ว แต่ว่าถ้าหากว่ามีการโหวตทำให้คงถ้อยคำนั้น ข้าพเจ้าก็รู้สึกว่าเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาโดยทั่วไป ทั้งโรงเรียนเทศบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนรัฐบาล ในการที่กรรมการเสนอคัดออกพรรคนั้นก็คล้าย ๆ กันว่าเราจะให้เพื่อจะโยกฐานะของโรงเรียนราษฎร์ให้ดีขึ้น แต่โรงเรียนราษฎร์โดยทั่วไปนั้น เป็นส่วนมากที่อยู่ในระดับต่ำกว่าโรงเรียนของรัฐบาล และบรรดาจิตที่เรานับรวมศึกษาในวิชาตามชั้นของระบบของการศึกษานั้น เราคิดว่าเรามีความขี้เหนียวใจว่าไม่เทียบเท่ากับรัฐบาล จึงอยู่ในวรรคที่โรงเรียนเอกชนบางโรงเรียนนั้นระดับต่ำกว่ารัฐบาล แต่ว่าต้องให้ระดับต่ำกว่าของรัฐบาลนั้นมันจำนวนมาก ทำอย่างไรเราจึงจัดการศึกษาให้ระดับของโรงเรียนราษฎร์ทั่วไปนั้นมันระดับเดียวกับของรัฐบาลได้ แต่ว่าในการที่เราจะ

LIRT

บัญญัติกฎหมายในข้อนี้ ถ้ามีทางที่จะตั้งเสริมโรงเรียนราษฎรให้ดียิ่งกว่า
โรงเรียนรัฐบางแล้ว รัฐธรรมนูญก็ไม่ต้องระงับขัดข้อง คือว่าไม่ต้องระงับเหตุ
ลงมา แต่ตั้งเสริมให้ดียิ่งขึ้น ส่วนที่คำอยู่ที่ควรระงับระดับให้โรงเรียนราษฎร
ทั้ง ๆ ไปมีระดับตั้งเท่าเทียมกับรัฐบาล เพราะว่าโดยปกติ บุคคลผู้ได้รับการ
ศึกษาในโรงเรียนราษฎรนั้น รัฐก็ว่าไม่ค่อยจะพอใจนัก คือว่าเขารู้สึกว่า
เขามัปมค้อยมาก เพราะฉะนั้นจึงขอพระราชทานในการที่จะเข้าโรงเรียนรัฐบาล
คงได้ แต่รัฐบาลไม่สามารถในการคัดสถานที่ศึกษาให้เป็นทีที่เพียงพอสำหรับ
กลุ่มบุคคลอีก ดังนั้น ถ้ามีทางที่จะตั้งเสริมพยายามตั้งขึ้น แต่ถ้าวางไม่
บัญญัติไว้เช่นนั้น ก็คล้าย ๆ กับปล่อยให้โรงเรียนราษฎรอื่น ๆ ให้เป็นไปตาม
ยถากรรม นี่แหละการศึกษาของกลุ่มคนไม่มีทางก้าวหน้าได้เลย ถ้าหากว่า
คัดออก การที่บัญญัติไว้เช่นนั้นจะเป็นการเหมาะกว่า แต่ถ้ากรมวิชาการ
มีทางที่จะแก้ไขปรับปรุง คือว่าใช้ถ้อยคำเสียใหม่ คือว่าโรงเรียนราษฎร
ที่คำอยู่ที่ตั้งขึ้นให้สูงเท่ากับรัฐบาล โรงเรียนราษฎรที่ศึกษาตามให้ตั้งขึ้น
ถ้าคัดออกก็เป็นที่น่าเสียใจ เพราะว่าวางเดิมคืออยู่แล้ว

พระยาสิทธิธรรมวาท : เนื่องจากกรณีที่กรมวิชาการคัดออกเกิด
จากคำแปรญัตติของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามิได้แปรญัตติให้คัดออกอย่างนั้น
แต่ว่าถ้าคัดออกก็ส่งประสงค์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้แปรญัตติว่าให้คัดคำว่า
“หรือเอกชน” หน้าที่ท้ายของวรรค ๓ ออก และเพิ่มความต่อไป เมื่ออ่าน
แล้วจะได้ความดังนี้ “การอบรมศึกษาชั้นประถมศึกษาและมีชั้นศึกษา
รัฐพึงจัดให้อยู่ในระดับอันเดียวกัน ไม่ว่าการศึกษาอบรมนั้นจะได้ตั้ง
โดยรัฐ เทศบาลหรือเอกชน” ข้าพเจ้าคิดว่า “หรือเอกชน” ออก เดิมว่า
“เทศบาล” แล้วส่วนที่คัด ตั้งขึ้นโดยเอกชน รัฐจะให้สิทธิเสรีในการจัดการ
และวางหลักสูตรที่ผิดแผกแตกต่างจากของรัฐ ในเมื่อรัฐพิจารณาเห็นว่า
การที่จัดการและหลักสูตรตั้งขึ้นนั้นน่าจะส่งเสริมความคิดอันและความเจริญ ใน
การบำรุงการศึกษา เหตุที่ข้าพเจ้าเสนอนั้น เพราะเหตุว่า ถ้าจะพิจารณา

ประเทศที่มีประชาธิปไตยทั่วไปแล้ว โรงเรียนราษฎร์ย่อมมีสิทธิเสรีในการจัดการ ในเมื่อไม่เป็นการขัดต่อศีลธรรม และยกตัวอย่างเช่นประเทศอังกฤษ เป็นต้น โรงเรียนราษฎร์เป็นสำคัญที่สุด โรงเรียนรัฐบาลเกือบจะไม่มี เพราะฉะนั้น โรงเรียนของเจ้าจึงเจริญและมีลักษณะต่าง ๆ กัน ในส่วนจัดระดับอยู่ที่ชั้นระดับชั้นนั้น แต่ถ้าเป็นประเทศที่มีเผด็จการหรือใช้อำนาจแล้ว รัฐย่อมจกโรงเรียนให้อยู่ในระดับเดียวกันหมด มีกีดกันโรงเรียนให้มีจิตใจอย่างเดียวกัน มีกีดกันให้จิตใจดำเนินไปในทางที่ระบอบการปกครองที่เขาคิดต้องการ ถ้าเขาเป็นเผด็จการ เขาก็จะระบอบไปในทางของนั้น และถือประการหนึ่ง เมื่อเทียบดูโรงเรียน ราษฎร์ ของเราในเวลานี้ที่เขาตั้งสูงกว่าโรงเรียนรัฐบาลที่มีจำนวนมาก ที่เขาต่ำกว่ามีก็จริงอยู่ แต่ที่ว่าไม่เต็มตามซ้ำเจ้าว่า คิดอันนั้นออกหมด วรรค ๒ ของมาตราที่ควบคุมที่จะให้รัฐบาลจัดการบำรุงให้โรงเรียนราษฎร์ที่ค่าขึ้นส่งไปได้ แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อคิดแล้ว รัฐบาลไม่ไปบังคับโรงเรียนราษฎร์ให้เขาค่าอยู่ที่รัฐบาลเสมอ เพราะฉะนั้น จะทำให้โรงเรียนราษฎร์เจริญขึ้นเป็นลำดับ และไม่ให้ค่าลงได้ ถ้าคิดออกเสีย ถ้าเขียนไว้โรงเรียนราษฎร์อาจจะทำอะไรในสิ่งที่จะให้เกิดความเจริญทางการศึกษาให้สัมบูรณ์จนถึงจำไม่ได้

สรุปความว่า ซ้ำเจ้าเห็นว่า ถ้าไม่เต็มอย่างซ้ำเจ้า แต่คิดออกก็ได้ผลเท่ากัน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : พลเรือตรีเต็กฯ

๘.๒๕ น.

พล.ร.ต. เต็ก สุเมธีร : ซ้ำเจ้าเห็นว่า การที่เราจะคิดออกนั้น ก็ยังผิดอยู่ เพราะเหตุว่า เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเอกชนเท่านั้น เราคิดจุดสำคัญของนโยบายออกเขียนนั้นเป็นหลักการผิด เพราะเหตุว่า ของเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้ว ประโยชน์ส่วนมากเราไปลงด้วยสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ถูก ท่านจะ

LIRT

ซึ่งว่าไม่ใช่เด็ก ๆ น้อย ๆ แต่ข้าพเจ้ายืนยันว่าเป็นสิ่งเด็ก ๆ น้อย ๆ เพราะถ้าท่านจะไปเยี่ยมดูทั่วประเทศไทย มีโรงเรียนเอกชนที่โรงเรียนที่ท่านจะกล่าวสามารถมอบระดับการเรียนที่สูงกว่าของรัฐบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าในกรุงเทพฯ ก็เท่านั้น เขตอำนาจกรุงเทพ ก็คงไม่มี มีอยู่ก็ เชียงใหม่เด็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น แต่ทั่วทุกประเทศจะทำอย่างไร มีคนที่ไม่ทำให้โรงเรียนเอกชนช่วยเหลือได้ชัดเจน ยกเว้นนับตั้งแต่โรงเรียนเอกชนนั้นแดง เพราะฉะนั้น ทำอย่างนั้นข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่น่าจะทำ แต่อีกประการหนึ่ง เท่าที่ท่านมองดูตัวอย่างเด็กเป็นชน ๆ มาแล้ว พวกชั้นประถม อุดมศึกษา วิทยาลัย เปิดชั้นประถมกับชั้นอุดมออกทั้ง ใจแต่ชั้นมัธยม คุณคิดตนมาก ที่เป็นคุณหนึ่ง และคุณสำคัญที่ข้าพเจ้ารักได้ใจในนโยบายอื่น คือเนื่องจากคงเดิมมา ตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ราชกุมารีทรงทุกวันนี้ ผู้ที่เป็นรัฐมนตรีศึกษาธิการนั้นโดยมากเป็นผู้ที่ศักดิ์ คือฐานะซึ่งเรียกว่าระดับ ไม่ว่าประเทศไทย ประเทศอื่นก็เหมือนกัน คืออยู่ในระดับศักดิ์ที่ว่าคนอื่น ยกตัวอย่างรัฐมนตรีคง กับรัฐมนตรีต่างประเทศ รัฐมนตรีกลาโหม เขามายกเยี่ยม คือศักดิ์สูง ส่วนรัฐมนตรีศึกษาธิการระดับต่ำ เพราะฉะนั้น รัฐมนตรีศึกษาธิการซึ่งไม่ใช่ประเทศไทย ประเทศอื่นก็เหมือนกัน ก็ไม่ค่อยจะมีอำนาจ พยายามกับใครไม่ค่อยจะได้ ของงบประมาณก็ไม่ค่อยจะได้ เพราะฉะนั้น จึงปรากฏว่างานบริการศึกษาเราต่ำเหลือเกิน ก็เพราะเหตุอย่างนี้ อย่างที่ความจริงไป เพราะฉะนั้น เมื่อทางกรมการศึกษาได้ร่างขึ้นไว้ และได้ใจอย่างนั้นแต่เป็นของค้ำคออยู่แล้ว เป็นกรรมกับรัฐมนตรีไปในตัว คือบังคับคณะรัฐมนตรีทั้งคณะขอให้หยุดถอนน้อยบ้าง แต่ผู้ที่เป็นรัฐมนตรีเขาจะโดยน้อยนั้น เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยเราได้เจริญขึ้น ส่วนโรงเรียนของเอกชนนั้นข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง แต่ขอให้ได้มันเข้าใจ เชื่อว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และอย่าหัดใจในเรื่องอื่นนี้ คืออย่าเอาผลประโยชน์อื่นเด็กน้อยมาบังคับ เอาความจริงกันเถิดว่า

LIART

โรงเรียนเหล่านี้เป็นของใคร เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจะมาสนับสนุน
โรงเรียนศาสนาอื่นหรืออะไรต่าง ๆ นั้นก็ไม่มาคนเดียว ข้าพเจ้าจึงขอเสียที
ขอให้นิพนธ์ว่าได้อยู่อย่างเดิม หรือสมมติท่านกรรมาธิการจะเห็นอย่างอื่น
เพื่อกันดีหรือของเขกชนกไม่ขัดข้อง แต่ขอให้เขาตอบแรกเข้าไว้

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมาธิการ) : เหตุผลก็มีคล้ายกัน
ทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายค้านและสนับสนุน แต่กรรมาธิการขอชี้แจงว่า ในการร่าง
รัฐธรรมนูญทั้งฉบับนี้ เราจะต้องนิพนธ์ในประการแรกว่า เราร่างขึ้นเพื่อ
ตั้งเริ่มไม่ใช้ทำลาย ขอท่านได้โปรดนึกถึงข้อนี้ไว้ ถ้าแม้ว่าการทำลายเป็น
ของจำเป็นและเพื่อประโยชน์อันใหญ่ และเป็นการทำลายที่ไม่เสียหายมาก
แล้วกรรมาธิการก็กล้าพอที่จะทำลายเหมือนกัน แต่ว่าการทำลายสิ่งใดทำลาย
ลงไป แต่ไม่ได้เกิดผลดีอันยิ่งใหญ่แก่ประเทศชาติแล้ว กรรมาธิการก็ไม่อยาก
ทำลาย มาตรากรรมาธิการที่ร่างขึ้นมาเอง โทษใครไม่ได้ทั้งนี้ แต่ขอ
ยอมรับว่า ในสิ่งที่ร่างขึ้นนั้นบางทีไม่ได้คิดท่วงทุกแห่งทุกมทั้งหมด ถึง
ปรากฏว่าในมาตราอื่น ๆ ที่ผ่านมาจากมาตรา เมื่อมีมาตราใดที่ขัดข้องจน
กรรมาธิการก็ยอมรับเอาไปแก้ไขใหม่ รัฐไปแก้ไข ทันทักว่ามาตราใด
ซึ่งที่มีท่านสมาชิกท่านเป็นห่วงเป็นใย ท่านแปรญัตติขึ้นมาว่าจะเป็นการ
ทำลายสิ่งบางสิ่ง แต่การทำลายนั้นมันไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้ กรรมาธิการ
ก็ได้ใคร่ครวญดู และเห็นพ้องด้วย จึงได้มีความเห็นเสนอไปยังสภาขอคัด
วรรค ๓ นี้ออก ที่ว่าทำลายนั้นดูเหมือนท่านผู้คัดค้านเมื่อกันก็คงจะต้องยอมรับ
ในข้อเท็จจริงว่า โรงเรียนโดยปกตินี้ โรงเรียนรัฐบาลมีระดับสูงกว่า
โรงเรียนราษฎร์อย่างไม่มีปัญหา แต่ก็ต้องยอมรับในระบอบเดียวกันว่า
โรงเรียนราษฎร์บางโรงเรียนเขาก็ตั้งอยู่เป็นก๊กเป็น ไม่พ้องถึงโรงเรียนต่าง
ประเทศอื่น ๆ ก็อย่าหวังโรงเรียนไทยเราเ็น บางโรงเรียนมีระดับสูงกว่า
กิจการสูงกว่าของรัฐบาลหรือของเทศบาล ถ้าสมมติว่าเราคงวรรค ๓ มาตราไว้
กรรมาธิการก็มีอันเงงกฎหมายว่าฉันช่วยไม่ได้ กรรมาธิการเป็นนักกฎหมาย

๗ คน แต่ว่าช่วยไม่ได้เรื่องแจ้งกฎหมาย ถ้าเราเขียนอย่างนั้นแต่เป็นหน้าที่ของรัฐอย่างเด็ดขาด จะหักก็เสียมีใครที่ขี้ขลาดกฎหมายทำให้ระดับของการศึกษา ไม่ว่าชั้นประถมหรือชั้นมัธยมต้องสู่ระดับเดียวกันหมด รัฐจะไปเพิกเฉยไม่ได้ ต้องทำอย่างนั้น ทนผลเป็นอย่างไร ท่านมองโรงเรียนเทศบาลไม่ต้องมองดูอื่น ท่านจะเห็นพ้องด้วยกับข้าพเจ้าว่า มันไม่มั่นคงโรงเรียนเทศบาลจะไปสอนภาษาอังกฤษได้ ส่วนที่หาครูไม่ได้ที่วิทยาลัยครูและก็จะ เป็นการสอน สิ่งพิมพ์เพื่อ โรงเรียนเทศบาลต้องการเพราะให้อ่านออกเขียนได้ วิชาที่พอเมือง และรัฐศึกษาในการประกอบอาชีพพอสมควรเราไม่ต้องการที่จะสอนวิชาที่จะก้าวไปสู่มหาวิทยาลัยหรือกรณีนี้ เพราะฉะนั้นเป็นของแน่ ๆ ว่า ถ้าเราจะไปสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเทศบาล เป็นของไม่จำเป็นหรือไม่เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนเทศบาล จะอยู่ในระยะนี้หรืออย่างมากก็คิดว่าไม่เท่าไรหรือจะไปช่วงกลางภาคด้านก็ว่าได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ถ้าเราไปบังคับรัฐต้องปรับสู่ระดับเดียวกัน รัฐมีทางทำได้ทางเดียวโรงเรียนทั้งหลายไม่ว่าโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนเอกชน ต้องปรับเข้าสู่ระดับเดียวกันหมด ซึ่งประเทศจะสอนภาษาอังกฤษไม่ได้ สอนภาษาฝรั่งเศสไม่ได้ เพราะว่าสูงเกินกว่าเทศบาลไป เมื่อมีความชัดซึ่งตั้งคำถามยอ ๆ เช่นนี้แล้ว กรมวิชาการเห็นว่าถ้าคงพรรค ๓ ไข่ กลายเป็นชั้นทรายและเป็นการทำลายที่ไม่คุ้มค่า แต่การตัดออกกันท่านอย่าวิตกห่วงใย ไม่ใช่วิตกออกแล้วจะทำอะไรไม่ได้ การตัดออกรัฐก็ออกกฎหมายได้ ถ้าเขียนไว้รัฐก็ต้องออกกฎหมายให้ไปตามนี้ แต่ถ้าตัดออกหมดจะออกกฎหมายที่เหมาะสมแก่ภาวะทะเล เหมาะแก่สมัย ว่าสมัยหนึ่ง ๆ โรงเรียนราษฎร์ประเภทไหนได้สอนได้เพียงไหน รัฐอาจจะวางเพียงขั้นต้น หรืออาจจะออกกฎหมายว่าถ้ามีความถึงขนาดนั้นก็สอนเกินไปได้ แต่ถ้าท่านอ่านท่านไม่ต้องการว่ารัฐจะทำไม่ได้ ถ้ารัฐบาลดี รัฐดีภาค เมื่อเรามี ต้องการ ศึกษาแล้วเขากลับสนับสนุนการศึกษา ทั้งรัฐพรรค ๒ บอกให้แล้วขอชัดเจนว่า การศึกษาทุกทั้งที่

แขนงอยู่ในอำนาจของรัฐ เพราะฉะนั้น ขอให้มุ่งในแง่ที่บ้าง ชัยามองในแง่
ร้ายทางเดียว

๘.๖๕ น.

ม.จ. เถติมศรี จันทรทัต : ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยในการที่จะคิด
ออกเพราะว่า.....

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คิดออก ที่มันต้องเป็นฝ่ายที่คงไว้

ม.จ. เถติมศรี จันทรทัต : ไม่เห็นด้วยในการที่คิดออกก็คือ
หมายความว่าให้คงไว้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอโทษ กุ๊กแก๊ว

ม.จ. เถติมศรี จันทรทัต : ที่ไม่เห็นด้วยเพราะเมื่อพิจารณาดู
สภาพทั่ว ๆ ไปในเมืองไทยนั้นแล้ว การศึกษาวิญญูมาดฝ่ายเดียวเป็นผู้
แม่ ๆ ก็มียุ้งบ้างว่าบางโรงเรียนที่พยายามจะนำวิญญูมาด แต่ที่น่าคิดว่า
น้อยกว่าที่จะไปในทางที่หมดไหลเสียหมด เพราะสภาพที่เป็นจริงเวลาน
ชดให้หนักดูไปก็ มันเรียกว่า ๕๕ เปอร์เซ็นต์ชกจะเข่งทั้งนั้น ถ้าไม่บังคับ ๕๐
หรือ ๕๕ เปอร์เซ็นต์จะทำได้ ยิ่งแต่ก็คิดเพียง ๕ เปอร์เซ็นต์ ร้ายเสีย ๕๕
เปอร์เซ็นต์ ถ้าจะอธิบายให้มากไปก็รู้สึกว่าการกระทบกระเทือน เพราะเวลาน
โรงเรียนในเมืองไทยมีวิญญูมาด และเอกชน ผู้ที่เป็นไทยแท้ ๆ หัวใจคือคนไทย
มันศย ที่สงสัยว่าพวกที่จะเข้าไปอื่นเสียมากมายก่ายกอง ถ้าชั้นปลดปล่อยให้มีเสรี
มากจะเป็นตัวอย่าง ชกจะไขว่เขวเกิดคอรัปชั่นในเรื่องนี้ธรรมดาอะไรเรื่อยไป
ที่ทางคุณนั้นในประเทศอังกฤษเขาทำได้ เขาทำเพื่อชาติเขาไม่มีอื่นเข้ามา
แทรก ของเขา ๕๕ เปอร์เซ็นต์เป็นเหตุอื่นทั้งนั้น เพราะฉะนั้น เรื่องจะ
ประโยชน์นั้นน้อยในเรื่องนี้แล้วไม่สมควรเป็นอย่าง

๘.๓๗ น.

นายของโจภักดิ์ : ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการในข้อที่ระบุดี ออก เพราะเหตุว่า เป็นห่วงใยแก่เสรีภาพของประชาชนเป็นอันมาก ข้อเท็จจริงเราก็ได้ทราบกันแล้วว่า โรงเรียนราษฎรของประชาชนนั้นเรามีหลักสูตรการศึกษาต่างๆของรัฐบาลมีจำนวนอยู่ไม่น้อย บางคนท่านไปท่องเที่ยวในเรื่องโรงเรียนของต่างชาติ ต่างภาษา ต่างศาสนา ข้าพเจ้าเองได้เรียนโรงเรียนฝรั่งมาตั้งแต่เด็กจนใหญ่เข้าชนชั้นมัธยม เข้ามหาวิทยาลัยแล้ว แล้วจึงเข้าโรงเรียนรัฐบาล รู้สึกว่าเราชอบดีมาก หลักสูตรความรู้ การอบรมทางจิตจิตใจได้รับมาจากรัฐบาลมาก ข้าพเจ้าก็ไม่มีสติที่จะเข้าไปในการงมงายที่ภักดิ์คือ พระมหากษัตริย์ ดังนั้นมากทั้งอยู่ในที่ที่คิดเหมือนจะเป็นนักเรียนมาจากโรงเรียนฝรั่ง ไม่น้อยทีเดียวก็ไม่ได้เห็นเสียหายอะไร เพราะฉะนั้น ถ้าหากเขาทำดีแล้ว ทำให้เราจึงระมัดระวังในเหตุร้ายอื่น ๆ ซึ่งข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย แล้วอีกอย่างหนึ่ง เวลาที่ท่านกรรมาธิการก็ได้อภิปรายแล้วว่า ทุนของรัฐบาลที่จะทุ่มเทในโรงเรียนรัฐบาลชั้นประถมศึกษายังไม่พอ แต่ผู้คนที่ยังไม่พอ ข้าพเจ้าได้พบกับพวกมิชชันนารีอเมริกันเมื่อคราวที่หยุดพักประชุมเดือนหนึ่ง ได้พบโรงเรียนอเมริกันตั้งขึ้นอีกมากมาย ที่อุบล อุตร นครราชสีมา ข้าพเจ้าก็ได้สัมผัสดูนั้น เห็นแต่เป็นหนทางที่ดี ถ้าหากว่าท่านจะคอยจับตาดูคอมมิวนิสต์ ขอให้ท่านตั้งโรงเรียนให้มาก ๆ เป็นทางอบรมทางจิตใจของประชาชนพลเมือง ถ้าหากว่าท่านสามารถตั้งมหาวิทยาลัยด้วยก็ยิ่งจะดี เขาก็รับรองว่าพยายามแล้วเขาพยายามทุ่มเทเงินทองเหมือนกันที่จะให้การศึกษาของเราทั้งหมด จะเห็นว่าการศึกษาในอดีตนาน ๆ ชาติได้มาช่วยเรามาก ถ้าหากว่าไม่ได้เขาแล้ว ระดับการศึกษาของเราจะไม่ดีเท่านี้ ข้าพเจ้าคิดว่าอย่างนั้น อีกอย่างหนึ่ง กรรมาธิการอภิปรายเมื่อก่อนข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ถ้าเราคิดออกเสียแล้วก็จะทำให้รัฐบาลออกกฎหมายได้ ถ้าหากว่าบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

แล้วแยก ประเด็นที่จะเกิดมีรัฐธรรมนูญบ่อยๆ แล้วรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ถาวรก็จะมีถาวร ขอเสนอให้ท่านคิดใหม่มาก

๕.๕๑ น.

ขุนตงฤทธิศึกษากร : ข้าพเจ้ายังมีความเห็นยืนยันว่าไม่ควรถือ
คดีออก ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอเรียนว่า ที่เกี่ยวกับระดับการศึกษา ข้าพเจ้าอาจ
จะหรืออาจจะรู้สึกได้ไม่น้อยทีเดียว เพราะเหตุว่า ข้าพเจ้าได้พบหน้าที่ใน
การจัดการศึกษามาไม่น้อยกว่า ๒๖ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น เท่าที่กรรมการ
ได้ชี้แจงว่าระดับโรงเรียนราษฎร์ เคยค้ำอย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าเราคัดออกจะทำให้
ให้เสียระดับ ข้าพเจ้าขอแถลงในที่นี้ว่า คำว่าระดับการศึกษา หมายถึงว่า
เป็นหลักสูตรหรือเป็นวิชาเป็นชั้น ถ้าเราจะวางระดับเป็นหลักสูตรหัวใจให้สูงเพียงไหน
ค่าเพียงไหน หมายถึงเรื่อง หมายถึงเนื้อ ของการที่จะให้การศึกษา ไม่ใช่
หมายความว่า ระดับในชั้นโรงเรียนนั้นจำกัด เป็นต้นว่า สร้างโรงเรียนเป็นหลักสูตร
คนกรวด นักเรียนสอบไล่ได้มาก นักเรียนแต่งตัวเรียบร้อย มีเครื่องใช้ในการ
การส่งมอบเรียนดีกว่ากัน เช่นมีเครื่องวิทยุศาสตร์ เครื่องหัดศึกษา มี
เครื่องใช้สอยอย่างนั้นอย่างนี้ อันนั้นไม่ใช่ระดับ อันนั้นเป็นคุณภาพ เป็น
วิถีชีวิต เป็นทางปฏิบัติ โรงเรียนไหนมีเงินมาก มีทุนมาก เขาก็สามารถหา
ครูอาจารย์ได้ดี ๆ สามารถที่จะซื้อสิ่งของเครื่องใช้ และอุปกรณ์ในการสอน
การเรียนได้ดี สามารถที่จะสอนให้นักเรียนได้รับความรู้ แต่ระดับนั้น
หมายถึงหลักสูตรที่ข้อกำหนดที่จะให้สอน เป็นต้นว่า ประถมปีที่ ๔ จะให้
เรียนอะไรบ้าง จะให้เรียนเลข บวก ลบ คูณ หาร และ ค.ร.น. หรือม.
อย่างไรก็ตามไม่เป็นสำคัญ แล้วเรียนศีลธรรม พลศึกษา อย่างไร มีหลักสูตร
เกณฑ์อย่างไร อันนั้นเป็นระดับ อาจเป็นหลักสูตร อาจเป็นหลักสูตรหัวใจโดย
สม่ำเสมอว่า หลักสูตรทุกโรงเรียนพึงยึดถือ ปฏิบัติ ข้าพเจ้าขอเรียน

LIRT

ง่าย ๆ คล้าย ๆ อาจหาชนอย่างหนึ่ง เช่นทำขนมผิงของ จะต้องมีน้ำตาล
 มีน้ำตาล มีไข่แดง มีเป็นระดับ เป็นหลัก แต่ใครทำได้หวาน ทำได้กรอบ ทำ
 ได้จืด อย่างนั้นไม่ใช่ระดับ เป็นคุณภาพทางปฏิบัติ เพราะฉะนั้น ระดับในท^{๕๕}
 เป็นตั้งข้าพเจ้ากล่าวแต่คำว่าระดับโรงเรียนราชฎระคืออย่างนั้นอย่างนั้น โรงเรียน
 วิทยาลัยขนาดจะดูไม่ได้ต้องตั้งเข้ามา อันนี้ไม่ใช่เป็นการตั้ง เพราะเราวางหลัก
 เกณฑ์แล้ว ใครจะสอนอย่างไร เช่นเวदान การศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน
 กัน คือกระทรวงศึกษาธิการหลักสูตรมัธยม ๖ มัธยม ๓ ประถม ๔ เรียน
 อย่างนั้น ทั้งโรงเรียนราชฎระเป็นข้อตั้งมัธยม ตรีศึกษา โรงเรียนทดลอง
 ส่วนกฤตวาม เทพศิรินทร์ ที่โตก็ตาม ถ้าสอนหลักสูตรอันเดียวกันหมดโดย
 ความประสงค์ที่จะให้คนไทยเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม จรรยา มีความรู้
 ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ใครจะสอนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ก็
 เลือกแต่จะเลือกภาษาใดเป็นเอก ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือ จีน ก็ตามใจ
 เขามักแห่ง ถ้าจะสอนภาษาอังกฤษกับระดับนั้น ภาษาฝรั่งเศสระดับนั้น
 ใครจะสอนเกินเพื่อให้นักเรียนศึกษาไม่มีผิด เพราะวางไว้อย่างทำอย่างนั้น ไม่
 น้อยกว่านั้น เพราะฉะนั้น ที่จะศึกษานอกก็ไม่ได้หลายประการใด ความ
 มีบางท่าน เช่นท่านกรมการศึกษานานาชาติเสนอให้ตั้งระดับ ข้าพเจ้าก็เห็น
 ว่าเป็นความเสียดายของท่านอย่างที่สุดซึ่งเหมือนกันที่ท่านเห็นไปไหนนั้น แต่
 ว่าคำอธิบายของท่านประหนึ่งว่า โรงเรียนที่รัฐบาลจัดหรือระดับรัฐบาล
 แห่งประเทศไทยจัดมาตั้งไหน ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ระดับชั้นต่างหรือ
 ของเอกชนทำไม่ได้ และได้ยกตัวอย่างถึงประเทศอังกฤษอะไรในข้าพเจ้า
 ก็ไม่ถ้อย รัฐเขาก็ทำเหมือนกัน หมายความว่ารัฐบาลก็ได้จัดระเบียบ
 หลักสูตรไว้ และทางโรงเรียนก็ไปจัดทำให้ขึ้น เป็นคุณภาพเป็นระดับ
 ต่างหาก เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า เรือของระดับไม่จำเป็นของใครในท^{๕๕}
 อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าขอตั้งต้นพลเรือตรีเล็ก ๆ ของประท^{๕๕}
 โยชที่ออกนาม ที่กล่าวไว้ในกาบทกรมการได้คือรวบรวมและวางฐ^{๕๕}

LIART

มานั้นเป็นการเหมาสมแล้ว ทั้งรัฐบาลก็นับต้นทุนกรมวิชาการต่างหาก เพราะกรมวิชาการได้มาด้วยความรอบคอบ และตรงกับความต้องการของชาติแล้ว ไม่ใช่ว่ารัฐบาลจะออกโดยไม่คิดถึงต้นทุน ต้นทุนความรอบคอบในสำนักงาน จะต้องกล่าวถึงชนประเภทนี้ มีหม่อมตองกัน มีหม่อมตองปลายและอุดมการศึกษ เราจะต้องกล่าวให้สัมพันธ์กันว่ารัฐจะต้องเหลียวแลอย่างไร เหตุไหนท่านจะคิดออก คิดออกแล้วก็จะเป็นการเสียผล โดยที่ต้นทุนที่หลายท่านบางคนก็แปลเติม เช่นอย่างข้าพเจ้านี้แปรเพิ่มเติมในพรรค ๓ แต่ที่คิดออกจะเอาไปใช้ในพรรคไหนยังทำไม่ได้ ต้องชวนเขาไว้ก่อน เมื่อให้ติดของใครก็ตามจะได้ขึ้นโหนดของใครก็ได้ไป แต่ไม่ได้ก็ไม่เป็นไร ถ้าเห็นว่าเป็นของคนที่ ได้ไปเสียแล้วของคนอื่นอีก ๕-๑๐ คนจะทำอย่างไร นี่ควรชวนเขาไว้ก่อน ควรจะให้อภิปรายกันก่อน

ท่านในประการสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ก็ท่านได้มีการควบคุมคิดเขียนในเรื่องการศึกษาของเรา และนอกจากนี้ท่านบอกว่า ถ้าไปคิดอย่างนั้นจะเป็นผลดี จะออกกฎหมายอย่างนั้นอย่างนั้นก็ ได้ รัฐบาลขอเรียนว่า การได้ไว้ อย่างนั้นเราจะออกกฎหมายอย่างไรก็ได้ จะส่งเสริมอย่างไรก็ได้ เพราะคำว่าระดับหรือหลักไม่เหมือนกัน อาจจะต้องหนักก็ได้ ถ้าเห็นว่างานเราคิดอาจจะต้องให้สูง แต่ระดับในทันทีไปคิดเราใจถึงหลักของวิชา รัฐบาลขออย่า ขัดตั้งอุปประกาศ ก็อันจะจบ ขอประธานอภิปรายท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง ท่านเจ้าคุณศรีธรรมราชท่านผู้คิด ท่านบอกว่า ประเทศที่บังคับการศึกษาหรือประเทศที่วางระดับการศึกษาเป็นประเทศเผด็จการ นั้นไม่ใช่เช่นนั้น ท่านที่เคารพการที่วางระดับการศึกษาจากต่างประเทศมาได้สำเร็จมาโดยละเอียดแล้ว ประเทศที่ทำเช่นนั้น ท่านจะยกตัวอย่างประเทศไหน เพราะวางระดับการศึกษาด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีประเทศไหนที่ไม่มีวางระดับการศึกษาเลย ถ้าเขาไม่วางแล้วจะไม่ได้อย่างไร ไปเห็นอย่างไร ไปตรวจค้นตรวจวันออกอย่างไร จะไปทำกันอย่างไร แล้วรัฐบาลก็เห็นเป็นการตรงกันข้าม ถ้าเราเบ็ดเตลี่ยังนั้น

นั้นแหละ จะเป็นทางที่จะให้เด็กชนชาติพม่าได้ คัดเลือกตามสมควรที่จะเข้ามาได้ง่าย ถ้าเขาบอกเรา เขาสมัครอย่างนั้นแล้วเขาก็ทำไปแล้ว และเวลานั้นเขาทำอย่างไรทำนทรมหรือไม่มี เขาก็ระดับอย่างไร แล้วเราจะต้องเกี่ยวข้องอย่างไร ในชั้นที่มันเป็นนักกรศึกษาหรือทำนทรมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมาแล้ว น่าจะได้ทราบเหตุผล และน่าจะได้ทราบเหตุการณ์อันนี้ เพราะฉะนั้น จึงขอทราบเรียนคือสำนักงานว่า ขอไปตรวจดูเอาอย่าเพิ่งได้ตัดออก ขอไปตรวจดูเอาไว้ก่อน

นายเกษม ดำรงบุต : ตามที่กระผมได้ฟังท่านกรรมาธิการได้อภิปรายในวรรค ๓ นี้แล้ว กระผมเห็นว่า กรรมาธิการก็มีเจตนาที่ดีจะส่งเสริมฐานะของโรงเรียน แต่ที่ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องเป็นห่วงใยในกรณีที่ระดับวรรค ๓ ออกแล้ว จะทำให้ระดับการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ไม่ได้ระดับเดียวกันนั้น ความจริงในมาตรา ๖๑ วรรคสองก็มีว่า "การศึกษาระบบการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ สถานศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ" นี้แหละ ข้าพเจ้าเห็นว่า ในวรรคสองนี้ก็ควบคุมโดยอยู่แล้ว ความจริง เมื่อไม่ล้มบทบัญญัติมาตรานี้ไว้กระผมก็เข้าใจว่ากระทรวงศึกษาธิการก็ควบคุมในเรื่องระบบการศึกษาอยู่แล้ว ฉะนั้น ก็ไม่น่าจะเป็นห่วง และวิตกอะไรไปมากนัก

พล.ร.ต. เด็ก สุมิตร : ข้าพเจ้าเสียใจที่จะต้องกินเวลาของสำนักงานอีก แต่ข้าพเจ้าก็ยังข้องใจไม่หาย นึกอย่างไร ก็ไม่เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ก็ยังเห็นด้วยไม่ได้ เหตุผลที่อ้างมาตรงกันข้าม อีกข้อหนึ่งที่ท่านคิดน ข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านพยายามเป็นนักกฎหมายเกินไปกระมัง คำว่า "ระดับ" มันก็หมายความว่า เมื่อกระทรวงศึกษาธิการในชั้นเรียนหนึ่งสอบขึ้นได้แล้ว เมื่อจะสอบอย่างไรนั้นเป็นเรื่องของโรงเรียนเขาต่างหาก เพราะฉะนั้น เรื่องที่จะให้สอบหรือเลื่อนนั้นต้องแต่สมัครภาพของครู อันนี้เป็นจุดสำคัญของเรา ก็ขอกรรมาธิการได้ไปเป็นห่วงใยโรงเรียนเอกชนเล็กๆ

LIRT

น้อยๆ ซึ่งก็ควรจะมีค่าบ้าง แต่ท่านไปถามเด็กอีก ๑๐๐ โรงเรียนที่วัดม
จะเตด ท่านก็คิดอย่างไร ข้าพเจ้ายิ่งมองไม่เห็น เพราะเหตุว่า ที่ท่านอ้างมา
ข้าพเจ้าก็ยังไม่เชื่อใจ ท่าน อ้างว่าค่าของหนังสือประถมปีที่ ๑ เขาจะสอน
ภาษาอังกฤษไม่ได้ ข้าพเจ้าจำท่านก็ถามภาษาจีนไปอีกเหมือนกัน ท่านเขา
สอนภาษาอังกฤษ และภาษาจีนก็อย่างไร ท่านหรือเปล่าว่าในการที่จะที่บทม
อะไรไปในสมองของเด็ก ข้าพเจ้าขอบอกว่า ข้าพเจ้าก็เรียนมาเช่นเดียวกับ
ลูกของท่านเหมือนกัน ข้าพเจ้าไม่เห็นใครเลย ที่จะให้หนังสือที่บทมอยู่ใน
สมองอ่อนๆ ของเด็กแบบนี้ ส่วนที่อ้างจะเป็นภาษาอังกฤษก็ ภาษาอังกฤษก็
ท่านทราบหรือไม่ คือไปสมองของเด็กจะเต็มไปด้วยภาษาอังกฤษ และภาษา
จีน ส่วนภาษาไทยไม่รู้เลย อย่างข้าพเจ้านั่นมันดี เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอ
ให้ใครตรวจดูให้ดี ท่านอย่ามัวนั่งดูหนังสือแต่ภาษาอังกฤษ ภาษาอเมริกัน
ภาษาจีน ท่านอย่าลืมนะ ประเทศไทยต้องมีโรงเรียนบางโรงเรียนเช่นเดียว
เพราะเหตุไร อันนี้ต้องพิจารณาให้ดี แต่ข้าพเจ้ายืนยันอยู่ที่ว่า ในการที่
ท่านจะช่วยเหลือโรงเรียน ๒-๓ โรงเรียน แล้วดับกลางโรงเรียนอื่น ๆ ไม่มี ที่
ท่านอ้างว่า มันไม่เหมาะก็ไม่แปลกว่า รัฐบาลทำกฎหมายไม่ได้ ข้าพเจ้าได้
อธิบายให้ท่านฟังอยู่แล้ว อันนี้มันของรัฐมนตรีศึกษาธิการมันจะทำ ไม่ค่อยมี
อำนาจสมบูรณ์ให้ศาลอย่างรัฐมนตรีอื่น ๆ เขา เพราะฉะนั้น จะคิดอะไรทั้ง
นั้นจะยาก แล้วรัฐบาลไม่ค่อยจะชอบ เป็นการเปลืองอายุโดยไม่คุ้มกัน นอก
จากของกิจการอื่น ๆ แล้วคุ้มกันเขอะแอะ ตามหลักการนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า ไม่เหมาะ
เลยที่ท่านบอกว่าทำกฎหมายได้ อย่างนั้นร่างทำนโยบายมันให้มันดี เพราะ
รัฐบาลทำได้อยู่แล้ว ทำทำไม อันนี้เพื่อข่มขู่รัฐบาลว่าช่วยศึกษา ถ้าพูดจริง ๆ
แล้ว ข้าพเจ้าในฐานะเป็นผู้ปรองดองในการดำรงคณะผู้ ไม่ขัดข้องอะไรเลย
ดำรงคณะผู้มีอยู่ ๒ พรรคด้วยกันได้ เรื่องศึกษาเห็นว่าสำคัญเหลือเกิน
เมื่อรักเป็นนักประชาธิปไตย คิดดู การศึกษา ถ้าไม่บำรุงการศึกษาก็ไม่ใช้รัก
ประชาธิปไตย ๙๖ มีเมืองไทยรุ่นใหม่ว่า ประชาธิปไตยคืออะไร คนเป็นคน

ไม่รู้ว่าเป็นประชาธิปไตยเป็นอะไร มีวิธีเดียวจะทำให้ คือ บังคับการศึกษา แล้ว
ทำนุบำรุงใหม่ ทำนุบำรุงจริง พอคนผู้ค้ำยันกันดีออก พอถูกที่คนคิดเดียว
ขอชมเชยผู้ค้ำยัน แปรรูปคดีของท่านไปเรื่องอื่นงามดี กรมมาธิการไม่ชอบ
เปลี่ยนแปลงใหม่ทันที มาคัดออก มาฉันทาเจ้าว่าไม่ถูกต้องเลย และข้าพเจ้า
ขอจึงฉวย ขอเชิญชวนสมาชิกทั้งหลาย ถ้ากรมมาธิการไม่ยอมเปลี่ยนแปลง
อะไรแล้วเขาขอเดิม

๘.๕๖ น.

หลวงประกอบนิติสาร (กรมมาธิการ) : กรมมาธิการสนใจ คัด
ออกไม่ได้ คงไว้ถูกต้องอย่างนี้ ข้าพเจ้าจะถูกขอพูด ๒ นาที ตามที่ท่าน
สมาชิกผู้เกี่ยวข้องก็บรรยายมา เห็นจุดประสงค์ของท่านแล้ว ท่านบอกว่าการ
สอนภาษาต่างประเทศนั้น ในชั้นประถมใช้ไม่ได้ ผิดหลักเหตุผล ท่านเรียนฉบับ
หรือไม่ ถ้าไม่มีเราคงमतตามท่านเถิด สถานะเองเป็นผู้วางนโยบาย
เรื่องการศึกษาโดยตัวเราที่เด็กสอนภาษาซึ่งถูกชั้นประถม ถ้าเรียนฉบับ
ของท่านอย่างนั้น ท่านมีปัญหว่า การสอนภาษาต่างประเทศชั้นประถมก็
หวั่นไม่คิด ขอนพูดไม่ได้ เราไม่อยู่ในฐานะพูดได้ว่าดีหรือไม่ดี ต้องดูภาค
สมัย วิธีสอนเรื่องว่าดีหรือไม่ดี การสอนโรงเรียนใหม่มีครูพอหรือไม่พอ
ไม่ดำเนินการจะตัดสินได้ ข้าพเจ้าในฐานะกรมมาธิการ ฐานะดังนี้คือไม่หาญ
กล่าว การสอนภาษาซึ่งถูกหรือภาษาต่างประเทศคือเด็กถูกหรือไม่ถูก มัน
ถูกหรือไม่ ข้าพเจ้าว่า ถ้ามีข้อสงสัยก็ถามนักภาษาศาสตร์ ถ้าข้อสงสัยดี อาจจะไม่
ดี เพราะฉะนั้น เราไม่สมควรตัดสินในที่นี้ กรมมาธิการขอคัดค้านมาขอ
ขอได้โปรดเสีย ไม่ใช่เพราะเห็นแก่โรงเรียนราษฎร์ ๒-๓ โรงเรียนหรือ
โรงเรียนคนต่างด้าว แต่อยู่ในฐานะที่ว่า ทุกคนไม่ใช่ใช้เอกเทศเพียงใดในการศึกษา
อาจารย์บ้างบางคน แต่อาจจะเป็นเอกเทศไปแต่ไหน และจะขอคัดค้าน ชั้น
ประถมสอนภาษาต่างประเทศไม่ได้ เราไม่สมควรมาตัดสินเรื่องหลักสูตรศึกษา

LIRT

หลักสูตรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ถ้าเราตัดสินเวลานั้นแล้ว
 คุยไปโลกเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงก็ตาม เมื่อเปลี่ยนแปลงไปก็ปล่อยให้รัฐ
 ปรับปรุงนโยบายของรัฐตามความเหมาะสมแก่เหตุการณ์ และตามควรแก่
 เวลา เราตัดสินเพียงนี้เท่านั้นถือว่า สอนดีหรือไม่ดีไม่ได้

๑๐.๕๕ น.

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : คุณคงฤทธิฯ หลายหนแล้ว
 ดังนี้ หน่อ

คุณคงฤทธิศึกษากร : ข้าพเจ้าไม่ยากพูดยาว แต่ด้วย
 เจตนาจริงจัง ๆ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ขอสั้น ๆ เพราะพูดช้าหลาย
 หนแล้ว

คุณคงฤทธิศึกษากร : ท่านกรรมาธิการที่ดิฉันแจ้งเมื่อก่อนยังไม่เข้าใจ
 ใจระคัม ข้าพเจ้าไม่ตำหนิการศึกษา ท่านไปเรียนเมืองนอกเมืองนามา แต่ว่า
 ระดับการศึกษาในที่นี้ คืออะไร หรือนักการศึกษาทำอะไร ท่านบอกว่าจะอัน
 นี้ไปเป็นผู้รับผิดชอบงานนโยบายการศึกษาของชาติตลอดไปแล้ว ประกอบกับ
 โรงเรียนที่เคยสอนภาษาอังกฤษสอนไม่ได้ ปรเทศไทย ในหลักสูตร
 หรือระดับการศึกษา คือเขาวางไว้มีวิชาอะไรบ้าง เป็นต้นว่าเลขคณิตคิดในใจ
 เลขคณิตวิธี ภาษาไทย สัมมุติประถม ๕ มีภาษาไทย มีคิด เขียน อ่าน
 เรียงความ อาจจะมีภาษาต่างประเทศบ้าง เช่นโรงเรียนจีน โรงเรียนฝรั่ง
 ข้าพเจ้าก็ได้เรียนท่านแล้วว่า ให้เลือกเอา ที่เมื่อเด็กได้พบ ก็ต้องให้อยู่
 ในระดับ แต่การศึกษานี้เป็นเรขงทมิไม่จำกัด ถ้าใครสอนตามไป ส่งไป
 ได้มีความรู้ที่ควรให้เกิดเหตุที่เรียนขึ้น ทางการศึกษาไม่เสียหาย แล้วไม่
 ถือเป็นผิด เช่นจะสอนแต่เท่านี้ เท่านั้นลักษณะอย่างไร ข้อสอนอย่างไร
 แต่การสอนนี้ ถ้าข้าพเจ้ามีความสามารถเช่นนี้ และการสอนเหมาะสม

LIRT

ดังนั้นอย่างนี้ แต่อีกโรงเรียนหนึ่งสอนตารางสอนมาก อย่างนี้ไม่ใช่ระดับ
นั้นเป็นความสามารถในการสอน ข้าพเจ้าก็ได้ เพราะฉะนั้น ถ้าได้ใจจะมี
ประโยชน์ และข้าพเจ้าก็ได้ขอรับรองแล้วว่า ให้เขาตรวจกับประกอบกับญาติ
ของตัวมาซักที่เสนอไว้ แต่เรื่องระดับการศึกษาก็คงจะไม่ค่อยพูดกันอีก และ
ข้าพเจ้าขอสนับสนุนพลเรือตรี เล็ก เป็นอย่างยิ่ง

พระชัยปัญญา : กระผมขอเสนอขงมติ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มีผู้อภิปรายต่อไป
ข้าพเจ้าจะเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นว่าควรจะต้องรูดามออก ไปรูดามอื่น
ผู้ใดเห็นว่าควรจะต้องได้ตามร่างเดิม ไปรูดามอื่น มีผู้เห็นว่าควรจะต้องออก
คามที่กรรมาธิการเสนอใหม่ ๑๕ เสียง ไม่เห็นด้วย ๘ เสียง เป็นอันว่าค
คามกรรมาธิการ เมื่อตัดเช่นนี้แล้วค่าแปรญัตติของขุนคองฤทธิ ฯ ในวรรคสาม
ก็เป็นอันว่าตกไปด้วย ที่นคือไปขุนคองฤทธิ ฯ ขอแก้ค่าในวรรคหนึ่ง

๑๐.๐๘ น.

ขุนคองฤทธิศึกษากร : ก่อนที่ข้าพเจ้าจะขอแก้ค่านี้ ข้าพเจ้า
ขอเรียนว่า ข้าพเจ้ายังมีสิทธิที่จะแปรญัตติตามวรรคสามอยู่ ดังนั้นข้าพเจ้า
ไม่เถียงดีหวัที่แก้ค่าแปรญัตติ เพราะข้าพเจ้ายังไม่ได้อภิปรายค่าแปรญัตติ
ของข้าพเจ้า

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าได้ขังไปว่า ท่านขอ
แก้ในวรรคสาม วรรคสามนี้ตัดออกแล้วจะไปแก้ที่ไม่นั้นไม่ได้ มันตกไป
แล้ว ข้าพเจ้าช้ขาดแล้ว หวังใจว่าท่านคงจะรับอันนี้ ถ้ามีวรรคสามท่านเดิม
ได้ ก็เห็นสมควรวรรคสามไปแล้ว จะเค็มอะไรไม่ได้ เค็มเอาข้อเท็จจริงแล้ว
จะเค็มอย่างไร

ขุนคลังทูลชี้แจงว่า : ข้าพเจ้าเคารพท่านอย่างเหลือเกิน ข้าพเจ้าไม่อยากจะต่อลข้ข้อเกี่ยวกับท่านเลย แต่ขอให้อ่อนน้อม เรื่องราวของครุฑขี้ลงมติไปเถิด ถ้าถ้อยอย่างหนักไม่มีอะไรแก้ได้ก็ ข้าพเจ้าก็ขอว่าการแปรญัตติจะไปเอาอย่างนั้นเถิดก็ไม่มีใครแปรญัตติได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ดันก่อนนั้นผมแปรญัตติของท่านกับคำแปรญัตติของคนอื่นซึ่งมาพร้อมกัน มีคนละอย่าง คือขอเติมด้วยกัน คือว่า ท้ากรมราชการวางมาแต่ก็ มีคนขอแก้กันหนึ่งขอจะเติมราชของครุฑ ซึ่งหมายความว่า ๕๐ คน หรือ ๑๐๐ คนก็ได้ กรมราชการไม่ได้วางไว้เลย แต่กรมราชผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ควรจะใช้คำว่า ๕๐ คน หรือ ๑๐๐ คน แต่คำแปรญัตติของท่านขอเติมคนเดียว เพราะฉะนั้น ปัญหาว่า จะแก้หรือไม่ คือแก้หรือไม่แก้ แต่แก้กันไม่คิดดีหรือของท่าน เพราะฉะนั้น ปัญหาว่า จะแก้หรือไม่แก้ ที่แก้ว่าแก้จริง แต่การแก้กันไม่คิดดีหรือของท่าน เปรียบความความร่างที่เสนอมานั้นจะเอาหรือ หรือ ๕๐ หรือคนเดียวจะเอาอย่างไรเราก็ต้องมีการวินิจฉัยกันถึงแม้ว่ากรมราชการจะแก้ไขแล้วก็ได้ แต่ว่าในระหว่าง ๕๐ กับร้อย ก็ต้องตัดสินว่าจะเอาคนเดียวหรือร้อยคน ทั้งนี้ขอคนเดียวขณะ ร้อยคนก็ตกไป แต่ของท่านผิดกัน ท่านขอให้เติมคำว่า "อาชึ่ง" ลงไปคำเดียวในวรรค ๓ แต่ว่าวรรค ๓ นั้นก็คิดไปหมดแล้ว แล้วจะให้อภิปรายได้ "อาชึ่ง" ตัวเดียวไม่ได้ เมื่อที่ประชุมตกลงว่าดีออกทั้งวรรค แล้วจะให้ท่านอภิปรายทำไม ถ้าเติมคำแปรญัตติของท่านแล้วเติมคำ "อาชึ่งศึกษา" คำเดียวก็ไปดอยดอยอยู่ เพราะคิดไปแล้ว ข้าพเจ้าระวังที่สุด ถ้าหากว่าท่านชนะได้คงได้คำร่างกรมราชการแล้ว เราจึงพิจารณาข้อไปว่า จะควรเติมตามท่านหรือไม่ แต่เมื่อที่ประชุมตกลงว่าดีทั้งวรรคออกแล้ว ท่านจะเอาคำ "อาชึ่งศึกษา" ได้ไปคำเดียวหรือ เพราะฉะนั้น ท่านจะอภิปรายอย่างไร จะอภิปรายใหม่ "อาชึ่งศึกษา" มีผลต่อกับกรณีของท่านในอันที่นั้น กรณีซึ่งท่านในอันที่ก่อนนั้นหมายความว่า จะเอาของครุฑขี้ ๕๐ คนหรือร้อยคนก็ได้ ซึ่งจะถูกเติมด้วยหัวร้อยคนลงไป

มันคนละเรื่อง หมายถึงความว่ามาตราข้างที่มาตราก่อนอยู่ เราจะใส่ “ราช-
องค์กษัตริย์” หรือ “สมเด็จพระราชองค์” คำใดคำหนึ่ง เมื่อท่านพระมหากษัตริย์ได้ตั้งไป
ได้ แต่ในที่นี้เราต้องถือว่าวรรค ๓ ไม่มี เมื่อไม่มีแล้วจะใส่คำ “ราชองค์”
ลงไปอย่างไรได้ เพราะฉะนั้นไม่ควรวางอภิปรายต่อไป จึงขอให้ท่าน
พูดในวรรค ๓ เรื่องขออบรม

ขุนคลังภูษิตศึกษากร : ข้าพเจ้าเคารพท่าน แต่ข้าพเจ้าก็ขอคัดค้าน
ข้อคิดที่ผิด และข้าพเจ้าอยากจะเรียนว่าอย่างนั้น คือว่าเท่าที่ท่านประธานพูดนั้น
ข้าพเจ้าฟังแล้วเห็นชอบด้วย และข้าพเจ้าเชื่อถือท่านทุกประการ แต่ว่าใน
กรณีของข้าพเจ้าในที่นี้ ก็ขอหมายถึงว่าในวรรค ๓ ข้าพเจ้าได้คิดว่า
“อบรม” และคิดว่า “แห่” และคิดว่า “ราชองค์ศึกษา” หัด
มัธยมศึกษา และข้าพเจ้าอยากจะเรียนว่าข้าพเจ้าเสนอปฏิญญาคือพร้อมกัน
ผู้เกี่ยวข้องเหมือนกัน ถ้าหากว่าวิชาจะพิจารณาหนักคือพิจารณา.....

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : วรรค ๓ ท่านพูดไม่ได้แล้ว
ข้าพเจ้าจะไปแล้ว เพราะเหตุว่าวรรค ๓ ก็คือออกหมดแล้ว ท่านจะไปเติมอะไร
ไม่ได้ ที่ท่านพูดได้ในส่วนวรรคแรก วรรคอื่นที่ยังค้างอยู่ ท่านพูด
ขอเติมได้

ขุนคลังภูษิตศึกษากร : เพื่อเป็นการเคารพ ข้าพเจ้าก็จะหยุดตาม
ที่ท่านทักท้วง ข้าพเจ้าได้ขอตัดในข้อนี้ว่า คำว่า “อบรม” ในมาตรา ๖๓
ออก จึงคงเหลืออ่านได้ความว่า “รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา”
ที่ข้าพเจ้าคิดว่า “อบรม” ออก โดยที่ในที่นี้เราหมายถึงเรื่องการศึกษา
และคำว่า “การศึกษา” นั้นมันคือการศึกษาอยู่แล้ว เพราะว่าการศึกษา
แปลว่าการเล่าเรียน การฝึกฝนความรู้ การสอน การฝึกหัด บทเรียนอะไร
ก็อะไรก็ออกหลายอย่าง ส่วน “อบรม” หมายถึงหัดด้วยใจหรือศรัทธา
ซึ่งอันนั้นมันคือการศึกษา ก็ตาย ๆ กับกระทรวงเป็นเหตุใหญ่แล้วต่อมาก
เป็นกรม กอง ภายใตกระทรวงนี้กับขึ้นต่อหลักใหญ่ ข้อนี้ก็เช่นเคยจน

รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาไม่ถือว่าอบรมไปด้วย จริงขยับได้มีมาตรา
อื่น ๆ ได้มีคำว่าการศึกษอบรมแล้วหลายมาตราไม่น้อยกว่า ๒ มาตราข้างต้น
นั้น ที่ข้าพเจ้าไม่ขอคัดออกก็เพราะเหตุจำขึ้นนึกต่าง ๆ ไป แต่ก็
เป็นการพูดซ้ำความ ข้าพเจ้าก็เห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่ได้ทั้งนั้น เพราะไม่ได้
แบ่งชั้น แต่มาตอนหนึ่ง พูดถึงเรื่องลักษณะการศึกษาโดยตรง เพราะฉะนั้นตรง
นี้ จึงควรเอาคำว่าอบรมออก คงที่ข้าพเจ้าให้เอาออก ต่อจากนั้นไปข้าพเจ้า
ยังได้ขอเติมข้อความคือไปนั้น ให้แก้ว่า งบประมาณประจำปี เพื่อดำเนิน
การศึกษาของชาติโดยปกติ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เขาได้ตัดทิ้ง เรื่องงบประมาณ
เขาได้ขึ้นหลัง ว่าแค่คำอบรมก่อน กรรมาธิการว่าอย่างไร ขอคัดคำว่า
อบรมออก

๑๐.๑๒ น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ที่จริงคำว่าการศึกษา
อบรม ก็เอามาจากคำเก่าตรงกับภาษาอังกฤษว่า เอคยูเทรชัน แล้วแต่สภา
จะวินิจฉัย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขุนทองฯ

ขุนทองฤทธิศึกษากร : แต่ว่าตรงนั้นพูดถึงชั้นกัน คือการศึกษา
เช่นการศึกษาชั้นอุดมศึกษา การศึกษาเป็นหน้าที่รัฐจะหาช่างนั้น คือ
พูดเป็นชั้น ๆ เพราะฉะนั้น ในที่นี้พูดถึงการเล่าเรียน ส่วนอื่น ๆ เป็นเรื่องที่เรา
เอาตามรัฐธรรมนูญเก่าแล้ว ไม่ต้องพูดถึง ชั้นเรียนลักษณะอันอื่นรวมทั้ง
ชั้นเรียน การศึกษาเป็นคำรวมความทั้งหมด ถ้าหากว่า คัดออกก็จะสม
สมคุณค่าต่อไป

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : พระยาศรีธรรมราช

พระยาศรัทธธรรมราช : ข้าพเจ้าขอโต้แย้งมติ เพราะค่าอบรม
ค่าเคี้ยว เราเข้าไปกินแล้ว

ประธานสภาข้าราชการกรมบัญชี : ไม่มีผู้ใดอภิปรายต่อไป ข้าพเจ้า
เสนอให้ลงมติ คำว่าอบรม ในวรรคหนึ่ง แต่วรรคที่เหลือขอยุ่ออก ผู้ใด
เห็นว่า ควรตัดออกตามผู้แปรญัตติ โปรดชุมนุมชั้น

มีสมาชิกยกมือ ๑ คน

ประธานสภาข้าราชการกรมบัญชี : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ก็คงได้ตาม
ร่างกรมวิชาการ โปรดชุมนุมชั้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๒ คน

ประธานสภาข้าราชการกรมบัญชี : มีผู้เห็นว่า ควรตัดคำว่า อบรม
ออก ๑ เสียง ไม่เห็นด้วย ๑๒ เสียง เป็นอันว่าไม่ตัด คงได้ตามร่าง

๑๐.๑๓ H.

นายจงใจภักดี : ในมาตรา ๖๓ นั้น ข้าพเจ้าได้ขอเพิ่มข้อความ
เข้าไว้ในวรรค ๑ ตอนสุดท้าย เพราะฉะนั้น เมื่ออ่านแล้วคงได้ความว่าดังนี้

“มาตรา ๖๓ รัฐพึงส่งเสริมบำรุงการศึกษาอบรมพลเมือง และ
ต้องมีโครงการที่จะขยายเพิ่มเติมสถานศึกษา ทั้งสามัญศึกษา อุดมศึกษา
ศึกษา อุดมศึกษา ครู อาจารย์ ให้เพียงพอกับความต้องการของพลเมือง
ภายในเวลาอันสมควร” เหตุผลที่ข้าพเจ้าไม่คัดค้าน และได้ไว้กับการศึกษา
เพราะว่าการอบรมกับการศึกษาต่างกัน คืออบรม หมายถึงในทางจิตตปัญญา
มาก การศึกษาหมายถึงความรู้ที่จะได้มา ไม่หมายถึง
นิสัยใจคอ เพราะฉะนั้น การที่ข้าพเจ้าขอตัดออกเพราะเหตุว่า คุณมันไป
ถ้าไม่ได้ว่า ดังเสริมการศึกษาอบรมเข้าด้วย ได้ข่าวว่ามีผู้แปรญัตติขอ
งบประมาณตั้ง ๕% ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นการผูกมัดมากเกินไป ข้าพเจ้าจึง
ได้ใส่ไว้ว่า ศึกษาอบรม โดยมีโครงการนั้นว่า ให้เวลาอันสมควรซึ่งเป็นการ

LIRT

ผ่นผืนอยู่ในตัวแล้ว เป็นการเค้นเอาใจรัฐบาลน้อยเท่านั้น ไม่ได้ผูกมัดอะไร และจะเป็นรัฐธรรมนูญที่ด้อยงานหน้า ก็ไม่ได้เขียนไว้โดยง่าย ก็เขียนให้รัฐสภากระทำเหมือนกัน แต่จะทำได้แค่ไหนก็แล้วแต่เหตุการณ์และความเหมาะสม

๑๐.๑๕ น.

นายเพ็ชรราชชรรณินเทศ (กัรมาธิการ) : กัรมาธิการร่างมโนทัศน์ตรงกับผู้เสนอ แต่ผู้เสนอๆ เป็นรายกวรรละเอียด กัรมาธิการก็บอกได้ว่า สิ่งเดิมๆ นั้นก็หมายถึงการขยายการศึกษา ขยายการศึกษาอย่างแคบๆ ไม่ได้ ก็ต้องขยายถึงสถานที่ศึกษา อุปกรณ์ในการศึกษา ก็หมายความว่าอยู่ในตัวแล้ว เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าอะไรถ้าอีกก็จะเป็นการพิมพ์เพื่อสักหน่อย เขาใจว่า ท่านผู้เสนอคงจะเห็นออกเห็นใจกัรมาธิการ และต้องทำสำหรับชั้นประถมศึกษาชั้นนี้ ความต้องการของรัฐธรรมนูญก็เป็นการศึกษาบังคับที่ท่านก็ทราบอยู่แล้ว เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องทำโดยหาสถานที่เล่าเรียน ให้ลูกบุตรทุกคนเล่าเรียนทุกแห่งหนในราชอาณาจักร ความต้องการนั้นเป็นสิ่งดี และกัรตรงกันแล้ว ส่วนการศึกษาชั้นมัธยม และชั้นอุดมศึกษาก็ต้องส่งเสริมอยู่แล้ว ซึ่งก็หมายความว่าต้องคุ้มครองถึงท้องที่เขตของอุปกรณ์ในการศึกษา และครูบาอาจารย์ก็หวังว่าท่านผู้เสนอเมื่อกันคงจะพอใจ

นายจงใจภักดี : ความหมายของกัรมาธิการกับของข้าพเจ้า กัรตรงกันแล้ว ที่ข้าพเจ้าอภิปรายนั้นก็หมายความว่า จะได้ให้มีไว้ในร่างของสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่ยขวางหลังใครมาอ่าน จะได้แปรความหมายของรัฐธรรมนูญตรงกัน เพราะฉะนั้น ขอให้ผ่านไป

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่ติดใจเพราะข้อนี้เป็นอันผ่านไป ผู้แปรญัตติในมาคราวนี้ ๒ คน คือขุนคลังศึกษากร

LIRT

และนายอินทรี สิงหนิตร ส่วนนายอินทรี สิงหนิตร ได้มอบให้พระยา
ศรีธรรมราชเป็นผู้อภิปรายแทน ขุนคงฤทธิศึกษากรว่าไปก่อน

๑๐.๑๘ น.

ขุนคงฤทธิศึกษากร : ข้าพเจ้าได้ข้อแปดญัตติเดิมข้อความ
ต่อไปนี้ ในวรรค ๑ ข้อไปอีกว่า “งบประมาณประจำปี เพื่อดำเนินการ
ศึกษาของชาติ โดยปกติต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของงบประมาณ
ทั้งหมด เว้นแต่ในเวลาต่างประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือภาวะคับขัน”
ทั้งนี้คงอ่านได้ความว่า มาตรา ๖๑ วรรค ๑ “รัฐพึงส่งเสริม และบำรุงการ
ศึกษา งบประมาณประจำปี เพื่อดำเนินการศึกษาของชาติ โดยปกติต้อง
ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของงบประมาณทั้งหมด เว้นแต่ ในเวลาที่ประเทศ
อยู่ในภาวะสงคราม หรือภาวะคับขัน”

ถ้าหกร้อยละ ๑๕ % ของงบประมาณนี้ ข้าพเจ้าขอเรียนต่อที่
ประชุมสภาฯ ที่จะกระทำให้มีความคิดเห็นคือรองลงไปได้ ถ้าท่าน
เห็นว่า ข้าพเจ้าเสนอน้อยไป จะเพิ่มขึ้นข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง หรือท่านเห็นว่า
มีมากเกินไปท่านจะต่อรองลงมาอีก ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง เป็นคำตกลง
ยินยอมของข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าเสนอมานเพื่ออะไร ทั้งนี้เนื่องจากเรื่อง
เป็นนโยบายของรัฐ ข้าพเจ้าต้องการให้รัฐมนตรี ใครจะมาเป็นผู้บอก
ทำตามได้จัดการบำรุงส่งเสริมการศึกษา เพื่อให้สัมพันธ์เราได้ปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย เพราะระบอบนี้ต้องอาศัยการศึกษาเป็นสำคัญ และการ
ศึกษาที่จะดำเนินการได้โดยดี และจะเจริญก้าวหน้าขึ้นก็ขึ้นกับการเงิน ถ้าหาก
ว่าการเงินงบประมาณไม่ได้รับด้วยดีเพียงพอแล้ว การศึกษาก็ดำเนินไป
ไม่ได้ การศึกษาของเราตกต่ำ และยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรจะเป็น และไม่
ทันเทียมเท่าของประเทศที่เขาศึกษาดีในขณะนี้ เพราะการเป็น
ของสำคัญ รัฐมนตรีที่จะดำเนินการกระทรวงนี้ จะต้องมีเจตน์ อิศัย หรืออนาคต

LIRT

ก็ตาม ข้าพเจ้าเห็นว่ามันเห็นออกจากความสามารถของท่านผู้หนึ่งแต่ยังคง
 ขึ้นอยู่กับการงบประมาณเป็นสำคัญ ถ้าหากว่าไม่ใช้งบประมาณเป็นการ
 เพียงพอแล้ว ก็ให้รัฐมนตรีผู้หนึ่งจะมีความรู้สึกพิศดารอย่างไรก็ตาม
 ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ได้มาวัดที่จะอำนาจการศึกษาของประเทศชาติให้เจริญก้าว
 หน้าไปเท่าที่ควรจะเป็น และตมกับวัตถุประสงค์แห่งระบอบนี้ไม่ เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าจึงตั้งมั่นตนว่า ในเรื่องการได้กำหนดงบประมาณของแผ่นดิน เพื่อการ
 ศึกษาจึงเป็นการสำคัญ ที่ต้องได้เฉพาะการศึกษานี้ เพราะประเทศเรา
 ขาดการศึกษา ซึ่งเป็นของสำคัญ บุคคลที่จะดี บุคคลที่จะมีความคิดค้น
 ชวยที่พลเมืองของประเทศชาติที่ทำการศึกษาคือ ชวยที่บุคคลที่มีความรักความ
 ความฉลาด ถ้ามีเงินแล้วระบอบของเราไปไม่รอด ก็จะทำให้ความดีความ
 อยู่นั้นเอง จะเกิดการผ่นแปรได้ เพราะประชาชนพอเมืองไม่รู้เท่าถึงการนี้
 เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเป็นห่วงเป็นใยในเรื่องนี้

ท่านมีปัญหาวว่า ถ้าได้อย่างนั้นจะเป็นการเบียดเบียนอย่างไร และจะทำ
 ให้เป็นอย่างอื่นให้เสียหายประการใดหรือไม่ ข้าพเจ้าคิดงบประมาณของประเทศ
 ชาติแล้ว งบประมาณของประเทศอยู่ในขณะนี้ ถ้าจะพูดถึงงบประมาณรายจ่าย
 ความรายรับไม่เกิน ๓,๖๐๐ ล้านบาทอยู่ในรูป ๓,๕๗๐ ล้านบาท ข้าพเจ้ามีความ
 จะชานักยักยอกมากไป ข้าพเจ้าพิจารณาคงงบประมาณการศึกษาเงินนี้
 กว่ามาก ข้าพเจ้าคิดดูเหมือนกัน ก็ปรากฏอยู่ในขนาด ๒ - ๓ - ๔
 เปอรเซ็นต์ งบประมาณในประเทศของเรา ๓,๖๐๐ ล้าน รายจ่ายก็ ๓,๖๐๐
 ล้าน ๑๐ เปอรเซ็นต์ก็ ๓๖๐ ล้าน ถ้า ๑๕ เปอรเซ็นต์ก็อาจจะไม่ต่ำกว่า ๒๐
 ล้าน นั่นแหละข้าพเจ้าเกรงใจเหมือนกัน ถ้า ๒๐ เปอรเซ็นต์ก็จะเป็นเหตุ
 ให้ตกออก และมีการทักท้วงได้ ถ้าจะให้เป็นการต่อรองก็แล้วแต่ที่ประชุม

แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีประเทศหลายประเทศที่เขาใช้จ่ายในการศึกษา
 ถึงแม้จะไม่อาจในงบประมาณ ก็ตั้งองอาจไว้ในอย่างอื่น เช่นประเทศจีน แต่
 เขาไม่เขาอย่างประเทศจีน แต่เราเห็นว่าเรายังเป็นเรื่องดี ประเทศจีนเขาบอก

ถ้าไม่ต่ำกว่า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ แต่ข้าพเจ้าไม่เห็นอย่างนั้น แต่ข้าพเจ้าต้องการเพียงว่าให้รัฐธรรมนูญของเราบัญญัติไว้ เพื่อให้รัฐบาลที่เข้ามาบริหารให้รวดเร็วว่า การศึกษาเป็นเรื่องที่จะต้องรีบเร่ง เป็นเรื่องที่จะส่งเสริมการศึกษาของประเทศเรา ซึ่งมีนักเรียนมีแต่ยังไม่ถึงไหน ถ้าจะเทียบกับประเทศใกล้เคียงแล้วการศึกษาของเราไม่ดีกว่าเขา จะเปรียบกับต่างประเทศในยุโรป ซึ่งเขาคิดว่าการศึกษาเป็นใหญ่ ซึ่งเทียบกับเราไม่ได้ ดังที่ท่านได้เห็นประวัติมาแล้ว และทำไมเขาเจริญกว่าหน้ามากกว่าเรา เพราะเขาให้งบประมาณกันอย่างจริงจัง ๆ ประเทศที่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบเดิม เช่น สหประชาชาติ ราชอาณาจักรเป็นประชาธิปไตยแล้ว เขาก็ส่งเสริมการศึกษาเป็นการใหญ่ เช่น อังกฤษ อเมริกา และจีน เป็นต้น ก็จะได้เห็นว่าความเจริญของเขาเป็นอย่างไร แต่การศึกษานักเรียนอยู่แห่งงบประมาณเท่านั้น เราจะเห็นว่าประเทศไทยเรามีความจำเป็นอย่างไร เป็นต้นว่าในเรื่องการเกษตร ในเรื่องการค้าขาย ในเรื่องการค้าขาย และเรื่องการศึกษาอย่างนั้น อย่างนี้อีกมากมาย ข้าพเจ้าไม่ฮึดตาย ที่ข้าพเจ้าแบ่งไว้เช่นนั้น เหตุอันนี้ประมาณ ๕๕ ไปบำรุงกิจการอย่างอื่น ๑ เปอร์เซ็นต์ ๒ เปอร์เซ็นต์ ๓ เปอร์เซ็นต์ แต่ด้วยความต้องการมากน้อย อันนี้พอเฉลี่ยได้ ข้าพเจ้าอยากจะให้บำรุงสมอง คือทำคนให้เป็นคน สมกับที่เราเขียนรัฐธรรมนูญไว้แต่ว่า ถ้าหากว่า จะส่งเสริมให้คนไทยเป็นนักประชาธิปไตย ถ้าท่านไม่ให้งบประมาณจะทำอย่างไร ข้าพเจ้าคิดว่าเราจะเขียนกฎหมายให้คือเสียปานใดก็ตาม ถ้าเราไม่ให้งบประมาณเพื่อการศึกษา เราจะไม่รอด ท่านจะให้งบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างไร ข้าพเจ้าเห็นว่า มีได้ สำเร็จได้กับไทยที่เรามีรัฐธรรมนูญไว้ รัฐธรรมนูญ และถ้าเรามีรัฐธรรมนูญไว้ รัฐธรรมนูญจะไม่ตั้งคำถามกันประการใด เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอจึงขอท่านสมาชิกผู้เกียรติที่เคารพว่า ขอได้โปรดเห็นแก่การศึกษาของชาติ ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่า

ท่านเห็นอยู่แล้ว และขอให้เห็นความจำเป็นว่า มีเงินงบประมาณตั้งข้าพเจ้า
กราบเรียนมาเดี๋ยวนี้

พระยาศรีธรรมราช : ก่อนที่ข้าพเจ้าจะอภิปรายในประเด็น
ขอเรียนถามท่านประธาน ฯ ว่า ข้าพเจ้าเองก็ได้แปรญัตติอย่างเดียวกันไว้
ในมาตรา ๒๑ ทวิ เมื่อข้าพเจ้าอภิปรายของนายอินทรา ฯ แล้ว ข้าพเจ้าขอถือ
โอกาสอภิปรายของข้าพเจ้าด้วย เพราะเห็นอย่างเดียวกัน จะเต็มที่หนัก
ไม่ว่า ขอให้แก้มาตรา ๒๑ ทวิของข้าพเจ้า

ประธานสภาปฏิวัติ ฯ : ฉะนั้นการศึกษาเอาคำว่า ๒๑
มาตรา ๒๑ ทวิท่านไม่ต้องอภิปรายถึงเรื่องบำรุงการศึกษาอีก ก็คือว่า ศึกษ
นเสียดาย สำหรับตัวท่านเอง และแทนนายอินทรา ฯ ด้วย

พระยาศรีธรรมราช : คำแปรญัตติของนายอินทรา ฯ นั้นมีว่า
มาตรา ๒๑ วรรคต้น ให้เติมข้อความดังต่อไปนี้ งบประมาณการใช้จ่ายของ
รัฐทุกปี จะต้องใช้จ่ายสำหรับบำรุงการศึกษา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๕ ของราย
จ่ายในนั้น ส่วนของข้าพเจ้าที่ขอแปรญัตติเป็นมาตรา ๒๑ ทวิว่า ได้ดังนี้
มาตรา ๒๑ ทวิ เงินได้ของรัฐจะต้องได้ลงเหตุผลต่อสภาผู้แทน จนได้รับมติ
ฝ่ายมากอนุมัติให้ถึงตัวเงินจ่ายแล้ว งบประมาณประจำปีจะต้องมีจำนวนเงิน
ใช้บำรุงการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนรายได้ของรัฐประจำปีนั้น ฯ
ข้าพเจ้าจะไม่อภิปรายในเรื่องการศึกษาว่า มีความสำคัญอย่างไร เพราะเหตุ
ว่า ท่านนักศึกษาคงจะเมื่อนักได้อภิปรายได้มากมาย วิชาที่เรียนแล้ว
ข้าพเจ้าจะกล่าวแต่บางประการ ที่ท่านไม่ได้กล่าวไว้บางประการ คือเพียงแต่
ความรับผิดชอบของกรมศึกษาธิการ ที่เห็นไปในทางที่จะจะไม่ให้เต็มที่ ขอให้
จำว่ามาตรา ๒๑ ในเรื่องแนวทางของรัฐนี้ได้วางบทบัญญัติไว้ว่า เป็นแต่แนว
ทางรัฐवाद หากจำเป็นต้องทำตามเดิมไม่ เพราะฉะนั้น ถ้าประเทศกับนักยึดคำ
ที่ข้าพเจ้าได้แปรญัตติกันแล้ว ไม่เป็นการผูกมัดอะไรเลย ถ้าเมื่อเวลา
จำเป็นเมื่อไรจะใช้จ่ายอย่างอื่นก็ว่าแล้ว รัฐทำได้เช่นนี้ และเมื่อสภาพร้อม

LIRT

ใหม่ก็บอกว่า ไม่ต้องทำตาม ก็ทำได้ เพราะฉะนั้นการยกเลิก ภาาตามถก
 ฆมน่ากว่าบอกว่าเป็นการผูกมัดไว้ก่อนไปแล้ว ต้องจ่ายอย่างไรแล้ว
 ทำไม่ข้าพเจ้าจึงเสนอใหม่ไว้อย่างนั้น เพราะเหตุว่างบประมาณของชาติ
 เราคิดว่าพหุหรือห้า หรือสองพันล้าน เราก็อยากให้รัฐบาลบรรจุใน
 งบประมาณในรายการสำคัญ และไม่สำคัญ เพื่อประโยชน์จะได้เกิดขึ้นทั่ว
 ไป เราสังเกตแล้วว่า เราไม่มีหลักฐานอย่างนี้ รัฐได้จ่ายงบประมาณใน
 สิ่งที่ต้องจะจ่ายมาก จ่ายน้อย สิ่งที่ต้องจะจ่ายน้อย จ่ายมากเกินไป ซึ่ง
 เป็นกบฏคกชนผลประโยชน์ของชาติอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น การที่เราจะคร
 ดงใจเช่นนั้น อย่างน้อยก็เป็นเครื่องเตือนสติรัฐบาลให้ระลึกรู้เสมอว่า การ
 ศึกษาของชาติสำคัญ ต้องพยายามที่จะให้อยู่ในหลักที่รัฐธรรมนูญได้
 ตราไว้เท่านั้น ถ้าไม่มีหลักตายๆ อย่างตั้งไว้ในท่านหนึ่งแล้ว รัฐก็จะได้ค
 งบประมาณให้เหมาะสม และคง เฟิร์กซิเบิ้ล ยืดหยุ่นได้ ไม่ใช่มีที่เห็ดอก
 และถ้าเราไม่ทำอะไรไว้ตายตัวอย่างที่เรามาแล้วว่า มันบกพร่องอย่าง
 ไร อย่างนี้ ก็จะทำให้ผลประโยชน์ของรัฐที่ได้จากเงิน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด
 ท่านทุกคนก็บอกว่า เงินนั้นเป็นเงินของราษฎร ได้มาโดยลำบาก ก็ควรจ่าย
 ในสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ ถ้ารัฐเอาไปใช้ในทางที่ผิด ในทางที่มากขึ้นเกินไป
 แล้ว สิ่งที่ต้องจะมากได้น้อย สิ่งที่ต้องจะได้น้อย ได้มากเช่นนี้แล้ว ชาติ
 แทนที่จะเจริญใน ๑๐ ปี อาจ ๕๐ ปี หรือ ๕๐ ปี จึงเจริญได้ นี่ข้าพเจ้ามี
 ความประสงค์เท่านั้นเอง ขอให้ท่านกรรมาธิการ และสมาชิกพิจารณาเรื่อง
 ด้วยความเที่ยงธรรม

พระยาศรีวิสารวาจา (กรรมาธิการ) : ข้าพเจ้าเห็นว่า
 สมาชิกสภาทุก ๆ คนในที่นี้ และผู้ที่ขึ้นกรรมาธิการทุก ๆ คนย่อมรู้ดีว่า การ
 ศึกษาสำหรับประเทศของเรา มีความสำคัญเพียงไร และทุก ๆ คนก็ย่อม
 ต้องการที่จะให้ประเทศเราก้าวหน้าไปในลักษณะนี้ แต่ว่าเราจำเป็นที่จะ
 ต้องพิจารณาถึงฐานะของประเทศชาติในขณะนี้ ประเทศเราตั้งแต่สงคราม

ตั้งแต่ยังมีหลายสิ่งหลายอย่างทำไม่ได้ทำ และยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่อยู่ในอำนาจของรัฐบาล หรือของประเทศนี้ ที่ว่า เราจะต้องจ่ายไปทางใด ข้าพเจ้ากล่าวถึงคำปฏิกรรม ซึ่งเราจะไม่ทราบแน่ๆ เราจะต้องเสียไปอีกเท่าไร และสิ่งสำคัญที่สุดที่จะบังคับของเราให้ยอมได้ ที่จะยังประเทศชาติให้อยู่บริบูรณ์มีความเจริญยั่งยืนต่อไป ก็คือการคลังนั่นเอง เลี้ยงรภาพแห่งเงินตรา ควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เสียรภาพแห่งเงินตราแล้ว แม้เราจะเข้าไปในธนาคารโลก หรือ มินนิคาร์พันด์ ต่างๆ เราจะต้องยอมเอา เป็นสิ่งที่ยุบายเป็นอย่างยิ่ง และนอกจากนั้นถ้าไม่เสียรภาพแล้ว เข้าใจว่าการที่เราจะหยิบยืมจากธนาคารโลกนั้น เป็นการยากที่สุดที่จะทำได้ และนอกจากนี้ในเรื่องการเงินนี้ ก็เป็นการรับผิดชอบในทางฝ่ายบริหาร แม้ในรัฐธรรมนูญก็ นอกจากรัฐธรรมนูญแล้ว ในรัฐธรรมนูญของสภาท่านก็จะเห็นได้ว่าในส่วนที่เกี่ยวกับการเงิน ถ้าจะมีสมาชิกผู้ใดเสนอแปรญัตติกิจการต่างๆ กระทบกระเทือนถึงรายได้ รายจ่ายของกรการเงิน จำจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐสภาเสียก่อน จึงจะทำได้ ในที่นี้ถ้าเราไม่มีผู้แทนรัฐบาล แต่ว่าเมื่ออย่างนั้นก็ ข้าพเจ้ายังเห็นว่า ในขณะนี้เมื่อการเงินของเราไม่เป็นที่แน่นอนเราก็ไม่ควรจะผูกมัดให้ตายตัว อย่างที่ว่านี้ ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวถึงคำที่ท่านสมาชิกผู้แทนสภาผู้แทนราษฎรว่า ความมุ่งหมายของท่านไม่ใช่ผูกมัดทีเดียว แต่ขอประการหนึ่งเท่าที่เป็นมาแล้ว รายจ่ายบางอย่างเราจ่ายมากเกินไป ที่น้อยควรจะจ่ายน้อย ก็จ่ายมาก ที่มาก เราก็จ่ายน้อย แต่ทั้งขอให้ท่านคำนึงว่า ถ้าท่านจะผูกมัดในสิ่งที่ควรจ่าย คือว่า ควรจ่ายมาก เช่นในการศึกษาแล้วท่านก็จะต้องไปผูกมัดในสิ่งที่ควรจะจ่ายน้อย ซึ่งท่านทำได้ใหม่ในขณะนี้ ก็ทำไม่ได้ จะทำให้ติดขัดกันแล้ว เราจะต้องไปติดเอาสิ่งที่ควรจะจ่ายน้อย มาเพิ่มในสิ่งที่ควรจะจ่ายมาก และที่เป็นกิจวัตรที่ท่านทั้งหลายมี ที่รัฐสภาควบคุมการเงินของรัฐบาล ก็ยังมีประมาณนั้นเอง ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ในขณะนี้ขอว่าแต่ประเทศเราเลย แม้ประเทศอื่นๆ ไม่ก็

LIERT

ไม่น่าที่จะผูกมัดงบประมาณของเราในสองปีสองหน่ง ไม่ว่า เพียงแต่การ
ศึกษาขอยุทธวิธี และการศึกษาที่เราได้ตรวจกันนี้ ก็มีความรุนแรงขึ้นที่มีผูกมัด
อยู่ว่า จะต้องให้ ๑๖ เปอร์เซ็นต์ และเราทำได้ไหม ก็เปล่าอีก มีประเทศ
เดียว ประเทศอื่นๆ ที่ทำนองนี้ อย่างอังกฤษ อเมริกาเขาไม่มี ไม่มีผูกมัด
อย่างนี้ เพราะว่า จะต้องแต่การเงินแต่ละคราว แต่ละครั้ง แต่ละปี แต่ละ
เราก็มีรัฐบาล มีรัฐสภาคอยควบคุมอยู่แล้ว การที่เราจะมาร่างรัฐธรรมนูญ
ผูกมัดฝ่ายบริหาร ในกิจการซึ่งตามรัฐธรรมนูญ คือในเรื่องการเงินจำเป็น
จะต้องไว้ขออนุมัติจากรัฐบาล ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควร และนอกจากนั้นยังเห็นว่า
ฐานะการเงินของเราในขณะนี้ยังไม่ทำให้เราสามารถที่จะผูกมัดได้อย่าง
จึงใคร่ขอให้ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายได้คำนึงในข้อนี้ด้วย ขอเพิกการ
ปฏิบัติ และเพื่อเสถียรภาพของเงินตรา และที่สำคัญที่สุดคือ ในเรื่องเงิน
เดือนของข้าราชการ แต่ก็ยอมรับกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า เงินเดือนของข้าราชการ
เวลานี้ไม่เพียงพอ ถ้าจะให้เพียงพอแล้วเราก็คำเป็นจะต้องขยายงบประมาณ
อีกหลายร้อยล้านทีเดียว นี่เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะให้เรามีมือที่ดำเนิน
ไปได้โดยสะดวก เราทำไม่ได้ ถ้าเราทำได้แล้วควรผูกมัดกันมากกว่า
อื่นอื่น ถ้าเราทำไม่ได้แล้ว จะไปผูกมัดอย่างนี้แล้ว ข้าพเจ้าไม่เห็นสมควร

นายทองม้วน อัครถาวร : พวกเราจะยอมรับแล้วว่า การศึกษา
เป็นหัวใจในการที่จะให้ชาติประเทศก้าวหน้าต่อไปอีก แต่ท่านคงจะเดือดใจ
และเสียใจในการที่ประเทศไทยของเราต้องห่างไกลในทางการศึกษาว่าประเทศอื่น
ซึ่งรุ่นราวคราวเดียวกัน เขาได้ก้าวหน้าไปมาก ข้าพเจ้าเห็นสภาพของ
ประเทศไทยเป็นอย่างนี้ รู้สึกเสียใจเป็นอย่างมากที่สุด การศึกษาของเรา
มิได้ก้าวหน้าไปเท่าที่ควรจะเป็น เมื่อพวกเขายอมรับกันเช่นนั้น ถ้าไม่เราจะ
ไม่ส่งเสริมการศึกษาให้เต็มที่ ในการที่ข้าพเจ้าเห็นมีสนธิสัญญาที่
ท่านสมาชิกผู้นี้ ก็โดยมุ่งหมายในถาวรที่จะส่งเสริมการศึกษาของเรา ให้ก้าว
หน้าไปทันเทียมกับประเทศอื่นเขา ถ้าหากว่าเรามีทางที่จะสามารถศึกษา

LIRT

งบประมาณเพื่อการศึกษาให้ได้เต็มที่ ก็เชื่อว่าเราจะไม่เจริญเฉพาะเพียง
แต่การศึกษาเท่านั้น การเศรษฐกิจ ก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกันกับการศึกษา
การเศรษฐกิจจะเจริญขึ้นได้ก็โดยอาศัยการศึกษาที่มีประโยชน์ ถ้าเราจะ
หาเงินในงบประมาณเพียง ๑๕ เปอร์เซ็นต์ก็ตามก็สมัครใจได้แปรญัตติแล้ว พวก
เราจะหลังหักเสียหรือว่าไม่มีทางจะหาเงิน เพื่อมาบำรุงกันในทางอื่นไม่ได้
หรือ ขออนุญาตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในการที่จะจัดการในเรื่อง
ภาษีอากรเพื่อนำมาตั้งเสริมการศึกษาแล้ว แต่การรัฐบาลก็ทำไม่ได้ รัฐบาล
นั้นก็ไร้ไม้เท้า ถ้าหากว่าเรามีความจำเป็นอย่างอื่น เราอาจจัดการในทาง
อุตสาหกรรม ในทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้รายได้ของแผ่นดินเพิ่มพูนมากขึ้น
นอกจากนี้ ถ้าหากเป็นประโยชน์แก่ชาติจริงจริง เราก็สามารถสร้างเครดิตเพื่อ
กู้เงินมาดำเนินการศึกษาให้ได้ผลกว้างขวางขึ้น เพื่อให้ได้ผลในด้านนี้ แต่
ผลที่จะเอาเงิน ๑๕ เปอร์เซ็นต์มาบำรุงการศึกษานี้ จะเป็นการตายตัว ถ้าได้
บังคับอย่างหนักเพื่อให้ประชาชนคนไทยได้มีสมรรถภาพในการดำเนิน เราทั้ง
หลายคงจะเห็นอยู่ทั่วไปว่า ราษฎรส่วนมากก็ยังไม่นิยมการศึกษานัก แต่ถ้า
รัฐบาลมีเงินอุดหนุนให้เข้ามาทางที่จะตั้งเสริมบำรุง การศึกษาของเขาได้เต็มที่
และแนะนำจริงจังได้เต็มที่ และมีเงินเพียงพอแล้ว ก็มีความประสงค์ที่จะ
ประชาชนพลเมืองให้มีการศึกษาค้นคว้า และเคี่ยวกรำการศึกษารวม
รัฐบาลในด้านประถมศึกษา ก็จัดขึ้นไม่เพียงพอ และครูผู้สอนครุคนเคย
ก่อนนักเรียน ๕๐ คนเช่นกัน และในการจัดเครื่องอุปโภคบริโภค การศึกษา โต๊ะเก้าอี้ไม่
พอ ทำให้เด็กนั่งหลังชิดหลังแรงเสียอนามัยหมด แต่จะทำงานให้แก่ชาติได้
อย่างไร แล้วพอเด็กอายุย่างเข้าปีที่ ๑๕ เมื่อไม่จบแล้วก็ให้ออกไป เขา
กับบิดาจะไม่มีพอบุญสถานศึกษาไม่พอ แทนที่จะตั้งเสริมให้มั่งคั่งการศึกษาให้
เขาเรียนเพียงพอไม่จำกัด เขาจะเรียนกว่า "คุณเก่งแต่ยังไม่ดี" นั้น
เป็นเรื่องที่น่าเสียใจมาก ทั้ง ๆ ที่เราคงใจจะเรียนเพื่อให้เขามีความรู้อย่าง
เพื่อประกอบอาชีพเป็นกำลังของประเทศชาติ เมื่อวานนี้ฉัน ขาฟจากถาด

แต่ก็ไม่เร่งบำรุงการทหาร ก็อาจหาตังกองการศึกษาด้วย ถ้าเราไม่
 ดำรงการศึกษาใน การประถมศึกษาฝ่ายพลเรือนแล้ว ก็ยังมีทาง
 มงคิบใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการศึกษาเขาเป็นทหาร ทางทหารก็มีการศึกษาเช่น
 เดียวกัน แม้ซึ่งกฤษฎีกาถึงจะเกณฑ์ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาให้เข้ามารับ
 ราชการทหารเพื่อรับการศึกษานั้นเป็นความจริง หนังสือพิมพ์เขาก็ลงข่าว
 เมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็ว่าเป็นคั้งซึ่งคงงบประมาณบังคับบริบูรณ์ขนาดแบ่งเงิน ๑๕% เป็น
 ข้อย่างน้อยสำหรับการศึกษา ส่วนเงินบำรุงคั้งอื่นที่เห็นว่าเป็น รัฐบาลมี
 ทางก็ได้เพิ่มออกกัน ถ้าหากว่าได้สร้างเครตศักพออย่างนี้ ข้าพเจ้าเห็นเป็น
 ความจำเป็นอย่างมากที่สุด รัฐบาลอื่น ๆ เช่นที่เป็นมหาอำนาจอังกฤษอเมริกา
 หรือมีกำลังสนับสนุนการศึกษาของประเทศชาติ เช่นมีการตั้งเครตศักเด็ก ของค้
 การศึกษาเหล่านี้ เราไม่ควรเพิกเฉย ควรสนใจกับคั้งประเทศที่พอจะเจรจา
 คัดศักเอาเงินมาบำรุงการศึกษา ให้ประเทศไทยได้เจริญเท่าเทียมเขา
 ประเทศไทยเราอยู่ในระบอบประชาธิปไตย เราคงพร้อมแล้วที่จะช่วยเหลือเรา
 เราไม่แบมือรับแต่มถ เราตั้งงบประมาณเมื่อมีความจำเป็นก็ขอเขามา เขา
 ก็ยินดีช่วยเราอยู่แล้ว

๑๐.๕๕ น.

พล ท. พระยาเทพหัสดิน : กล่าวโดยทั่ว ๆ ไปแล้วข้าพเจ้าก็เห็น
 ใจท่านผู้ประมุขคั้ง ว่าจะต้องบำรุงการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าไป
 ให้ทันเทียมกับนานาอารยประเทศทั้งหลาย แต่การศึกษานานนี้ไม่ใช่
 เป็นข้อที่จะทำได้ในทันที มันมีอุปสรรคกรรมชาติคั้งขวางอยู่ เช่นว่าเรา
 ไม่มีครูคั้งพอถึงขนาดเป็นจำนวนเพียงพอที่จะขยายการศึกษาให้กว้างขวางเมื่อ
 ประเทศ เรายังไม่มีสถานศึกษาเพียงพอ ดังเหตุอันไม่ไรจะหาคนได้จนพอ
 ต้องอาศัยช่วยเพิ่มงบประมาณไปคั้งแต่กั้งละน้อยไปสร้างสถานศึกษา ไป
 ถ้างวงครูให้เทียบจำนวนที่เราต้องการ ถ้าจะให้นับการเพิ่มงบประมาณขึ้น

LIART

ในเวลานั้นทันที คือ ๑๕ หรือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์นั้น ข้าพเจ้ามีความยินดี
 เกินไป แต่ถ้อยคำที่ระดมทุนรัฐบาลไม่ให้งบการยืมยืมตัวได้นั้น ข้าพเจ้า
 คิดว่า มันไม่สอดคล้องกับภาวะที่เราจะพิจารณา วัตถุประสงค์ของโลกในเวลา
 นี้ ข้าพเจ้าไม่อยากจะพูด มันเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะพูด รายละเอียดที่เรา
 จะพิจารณาสถานการณ์ของโลกในเวลานี้แล้ว เราจะรู้สึกว่า โลกอยู่ใน
 ภาวะวิกฤตการณ์ ไม่ใช่อยู่ในที่เรียบร้อย มันจะมีอะไรขึ้นเมื่อไร เรา
 ก็เหลือที่จะพยากรณ์ได้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าปล่อยให้มีการยืมยืม
 ตัวได้ ให้รัฐบาลมีโอกาสที่จะพิจารณาว่า ควรไม่ควรมีเพียงใดก็ตาม ทั่วโลก
 เวลานี้เราทราบกันแล้ว ไม่มีใครเขาผูกมัดรัฐบาลให้มีงบประมาณประเภทนั้น
 เท่านั้น ประเทศไหน มีประเทศไหนที่ทางกรรมาธิการผู้หนึ่งกล่าวเมื่อต้น
 ประเทศเดียว งบประมาณรัฐบาลได้ว่า ให้มีงบประมาณสำหรับการศึกษา
 เท่านั้นเท่านั้น แต่ประเทศอื่นเขาก็ทำไม่ได้ เมื่อเช่นนั้นแล้ว เราจะเอาแบบอย่าง
 ประเทศที่เขาทำไม่ได้มาใช้กับประเทศเรา ผูกมัดรัฐบาลให้ช่วยในวงจำกัด ไม่มี
 ทางจะยืมยืมตัวเช่นนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย จึงอยากจะร้องขอให้ท่านสมาชิก
 ผู้หนึ่งคิดว่า ให้พิจารณาถึงเหตุผลที่ท่านเสนอประกอบคำชี้แจงของกรรมา
 ธิการ ข้าพเจ้าคิดว่าอย่าผูกมัดในเวลานี้จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองมากกว่า

๑๐.๔๘ น.

ขุนคลังภูษิตศึกษากร : ข้าพเจ้าก็เห็นใจท่านประธานฯ ที่นำคำถาม
 ในเรื่องนี้ แต่ว่ามันจำเป็น เท่าที่ทางกรรมาธิการและท่านสมาชิกผู้หนึ่งเกียรติ
 ที่เคารพกล่าวไปในทางที่ว่า ญัตติของข้าพเจ้าและท่านสมาชิกผู้หนึ่งเกียรติคือ
 แปลบญัตติว่าเช่นนั้น ข้าพเจ้าขอเรียนว่าสำหรับประเด็นแรก ประทานโทษ
 ขออภัยมาก เจ้าคุณศรีว่าร่างเรื่องการจัดงบประมาณนั้น ท่านเองเป็นผู้
 เขียนข้อมูในทางการคงข้อยู่แล้ว ในการจัดงบประมาณเราคงจะต้องให้
 เหมาะสม คือทางที่ขึ้นมาหนึ่งรายได้ และทางที่ขึ้นมาหนึ่งการที่จะใช้ไม่ และ

LIRT

นอกจากนี้ ถ้ามั่นเกินเลยงบประมาณไป เราก็มีการคุ้มกันทั้งภายในและภายนอกได้ ให้มันเหมาะสมกับความเป็นที่ประเทศชาติ หรือรัฐบาลนโยบายที่ดีของการ เพราะฉะนั้นในการที่จะมาเขียนได้ตามที่ข้าพเจ้าขอแปรญัตตินั้น มันก็ไม่ใช่การขัดกัน แต่ว่าในทันทีที่เราได้เขียนไว้ โดยรอบคอบแล้วว่า เรามีข้อยกเว้นเหมือนกัน งบประมาณที่จะให้เท่านั้นเท่านี้เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด เรามีข้อยกเว้นว่า “ เว้นแต่ในเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม ” บ้านเมืองมีศึก งบประมาณเท่าไรก็ได้ จะใช้อะไรก็ได้ หรือในภาวะคับขัน ในเวลาที่จู่จะหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จำเป็นต้องทำ จำเป็นต้องคิด จำเป็นต้องต่อสู้ ถ้าไม่ทำแล้วจะเสียแก่บ้านเมือง ในภาวะเช่นนั้น งบประมาณก็ลดลงไม่ได้ แต่อีกในประการสำคัญในเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้กล่าวแต่ต้นแล้วว่า ข้าพเจ้าจะต่อรองกับคณะกรรมการ บัญญัติจรรยาบรรณรัฐธรรมนูญ เราควรจะมีบัญญัติในเรื่องงบประมาณ เพื่อการศึกษาออกไปให้เหมาะสมกับภาวะของบ้านเมืองเราหรือไม่ ถ้าหากว่าเห็นว่าควรจะมีบัญญัติลงไปแล้ว ข้าพเจ้าก็ยังให้ต่อรองได้อีกว่า ถ้าจะเห็นสมควรให้ลงไปเปอร์เซ็นต์ของงบประมาณ ไม่ใช่จะตอ้งเอาตามนี้ ท่านจะบอกว่า ๕ เปอร์เซ็นต์ ๖ เปอร์เซ็นต์ ๑๐ เปอร์เซ็นต์อะไรก็ได้แล้วแต่ แต่ว่าให้มีเปอร์เซ็นต์ไว้ ทำให้ไม่หวั่นใยเรื่องเปอร์เซ็นต์ ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าความบกพร่องในเรื่องงบประมาณการศึกษาของเราเป็นมาอย่างไร แต่ในขั้นต้นท่านดูซิ โรงเรียนประชาบาลเรามีอยู่ตามท้องที่นั่นแปดพันโรง ที่เป็นโรงเรียนที่พอใช้การได้ มีราว ๆ ๕ พันโรง อีกตั้งหมื่นสามพันอยู่น้อยอย่างไร เป็นโรงเรียน โรงเรียนที่อยู่ตามใต้ถุนกุฏิพระ อยู่กับศาลาร้าง ท่านพอใจหรือ ท่านท่านไปดูโรงเรียนต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ท่านจะดูโรงเรียนต่าง ๆ ใดหรือโรงเรียนเอกชนที่เป็นต่างต่าง ๆ โรงเรียนไหน ๆ เขาก็เจริญ เขาก็ดีกว่าเรา เราจะยอมให้

การศึกษาของไทยเป็นเช่นนี้หรือ ถ้าเราไม่ยอมก็จำเป็นต้องเข้าไป
ทางงบประมาณ

อีกประการหนึ่ง ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องคือเจ้าคุณเทพศิรินทร์
ท่านได้กล่าวว่า ต้องค่อยทำค่อยไป เพราะว่าเราขาดครู ต้องทำอย่างนั้น
อย่างนี้ ต้องสร้าง ต้องอะไร มันแหละถ้าหากว่า เราค่อยทำค่อยไป มันแหละ
จึงต้องอยู่ในงบประมาณ ถ้ามันนั้นไม่เป็นว่าค่อยทำค่อยไป มันเป็นการ
ปล่อยให้ตามยถากรรม ตามเท่าที่คนจะทำได้เพื่อหวัง ๆ อยู่นั้น ซึ่งขาด
เวลานบอกกล่าวขาดครู ทำไม่ไม่ขาด ก็เพราะว่างงบประมาณที่จะสร้างโรงเรียน
ฝึกหัดครู จะให้แก่นักเรียนฝึกหัดครู ผลคือครูนั้นไม่มี สถานักก็ไม่มี ทำใน
จึงเป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่า ไม่ได้ใช้งบประมาณไปสร้างเครื่องใช้ในโรงเรียน
การสร้างเครื่องอุปโภคบริโภคการศึกษาอะไรต่ออะไร ในที่นี้ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง
ท่านหนึ่งคือ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ขอบพระทานโทษ ออกนาม
ท่านเคยเป็นรัฐมนตรีศึกษาธิการ ข้าพเจ้าได้เห็นที่ท่านเคยหนักใจเหลือเกิน
ว่า งบประมาณกระทรวงศึกษาธิการมันน้อยเหลือเกิน ไม่เพียงพอที่จะดำเนิน
นโยบาย ท่านก็ได้บาราก และข้าพเจ้าได้ร่วมงานกับท่านในกระทรวงศึกษา
ธิการ และใครก็ตามเข้าไปในกระทรวงศึกษา มันได้หน้าทุกคุณว่า กระทรวง
ศึกษาน่ะ เพราะค่าเทอมทุกอย่างบดพร่องหมด ทั้งทุนกรรมวิธีการ
บอกกล่าวโรงเรียน ท่านรู้แต่ความจำเป็น ข้าพเจ้าไม่ปฏิเสธว่าท่านไม่กล้า
มากพอที่จะได้เข้าไปในรัฐธรรมนูญ ทั้งท่านอาจจะบอกว่า ไปบังคับรัฐบาล
ทำไม่ ข้าพเจ้าก็ขอเรียนว่า ให้เป็นเฟล็กซิเบิล คือให้มีการดัดหยุ่นผ่อน
ได้ แต่ขอให้เป็นเรื่องความประสงค์ของรัฐหน่อยเถอะ ให้นโยบายเป็นเรื่อง
ของรัฐหน่อยเถอะ และยกเลิกศึกษาหนี้อยู่เถอะ แต่ขอบอกว่าประชาธิปไตย
ไทย ประชาธิปไตยไทย พึงช้อนใจเหลือเกิน ประชาธิปไตยแต่ไม่บำรุง
ประชาธิปไตย หากไม่บำรุงประชาธิปไตยอยู่ที่ไหน ท่านกรรมวิธีการ ท่านอาจ
จะบอกกล่าวท่านทราบดี ข้าพเจ้าก็ว่าท่านทราบดี อนาคตอยู่ที่ไหน อยุ่ที่การ
ศึกษา และเมื่อไม่บำรุงการศึกษา ไม่ยกย่องทำการจัดการศึกษาดังไป

แล้วประชาชนมิได้อย่ากรกัน แต่เราคืข้เสถียรพดเมื่องมีความรักเท่าไร
 ที่สปรกรมศึกษา พอ ๓๐% หรือยังขอพดเมื่องทงหมด มีนัยขงน เพราะ
 ฉนนี้ ข้พเจ้าขอได้โปรดกรุณาค้อรองกับท่านกรรมาชิกกร โปรดค้อรอง
 กรรณาให้ต้งใหม่ และจะให้ต้งเท่าไร กรรณาให้ต้งไมเอะ จะเป็นพร
 คุณแก่ประเทศชาติ ไม่ใช่เด่น

๑๐.๕b

หลวงประภอบนิตินสาร (กรรมาชิกกร) : ข้พเจ้าเห็นจะไม่
 จำเป็นต้องอธิบายว่า กรรมาชิกกรก็ท้งโยกรศึกษาของชาติไม่น้อยกว่า
 สมารชิกผู้อปรายเหมือนกัน ทนขัดข้องว่าถ้าเราญกมคิในรัฐกรรมนญได้ว่า
 ให้ต้งบประมาณได้เท่านี้เท่านี้ เป็นการตายตัวอย่างนายชินทรา ปรญกติก
 กัด หรือให้ย้คหยุ่นได้อย่างท่านชุนทง ๆ เจ้าคุณศรีกรรมาสรปรญกติกัด
 ข้พเจ้าเห็นอ่าไปไม่วิด โดยเหตุที่กรรมาเรียนต้งต่อไป สำหรับกรรว่า
 ตายตัวท่านทงไม่เห็นด้วยจะต้งอธิบายกันมาก ถด่างเพียงอ่ากมีรัฐกรรมนญ
 ท้งหลายในโลกก็มีหลายสิบรัฐกรรมนญ ก็มีรัฐกรรมนญของประเทศหนึ่ง
 ข้พเจ้าไม่จำเป็นต้งออกนามมีประเทศเดียวในโลกที่กำหนดไว้ในรัฐกรรมนญ
 นี้ให้งบประมาณกรรทรวงศึกษาสำหรับกรรศึกษา ๕๕ เปอร์เซนต์ แต่ถ
 ใดจะขอเรียนให้ทรวรว่า กรรมาชิกกรก็ได้ศึกษา มา ได้ฟังข้พมา ให้ทรวร
 ว่าจะจริงเท็จขงไรไม่ทรวร อย่างใดก็ตามรัฐกรรมนญนั้นไม่ได้แต่ ฐค
 ขงขงไร เราขัดข้องขงไร เห็นจะเป็นเหตุกรรณที่เป็นขงขงกับให้เป็น
 ไปไม่ได้ ทนทุกถ้งเรื่องงบประมาณย้คหยุ่น เขาขงขงท่านชุนทง ๆ นอก
 ว่า ยกเงินภาวะต้งทรวรหรือภาวะดิมชัน ท่านโปรดนึกถุด ท่านม้งคิใน
 รัฐกรรมนญถ้วรัฐบาลจะต้งทำขงไร ขันแรกรัฐบาลจะต้งเสนองบ
 ปรมาณคิกรัฐกร รัฐบาลจะต้งเขียนงบปรมาณถงมากอน แบ่งเป็นศึกษา
 ๕๕ เปอร์เซนต์ ถ้าวณะนั้นม้งภาวะดิมชันอยู่ รัฐบาลถ้อจะเสนอน้อยได้

LIART

แต่ก็บอกกล่าวเตือนอยู่ในระหว่างสงครามไม่ใช่ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ เหลือ
 ทั่วไปก็ตาม หรือฉบับชนกก็ตาม ก็ต้องลด งบประมาณสงครามเป็นตั้งที่ชั้
 มองเห็น แต่ภาวะที่มันมองไม่เห็นก็คืออาจจะเห็นข้อได้เสียได้ รัฐบาล
 เพียงว่าไม่เป็นภาวะคับขันก็ไม่รับงบประมาณ เพราะชาติรัฐรวมบุญของมัน
 หรือ หรือไปแก้ไขงบประมาณกับเพิ่มศึกษาให้เป็น ๑๕ เปอร์เซ็นต์ใน
 รัฐธรรมนูญมาแล้วงบประมาณก็ต้องไปหมดแล้ว การตั้งงบประมาณ
 ทางการเมืองมันมาแล้ว ทางการเมืองมันมีอีกถ้าผู้แทนมาแล้ว ทางการเมืองไม่ใช่
 เป็นของง่าย ๆ ในการทำงานงบประมาณกันเวลาดูมากมายนี่ ต้องมองสถานการณ์
 ที่ประเทศจะรับมัน มันกินเวลามากมาย ต้องมองสถานการณ์ของประเทศ
 จะรับมัน มันรับ หรือจะจ่ายอย่างไร จ่ายอย่างไร ต้องจัดให้สมดุล
 งบประมาณหมด แล้วอยู่ที่ จะมาบอกให้สภาว่ารัฐบาลวาง ๑% ในภาวะคับขัน
 ไม่ได้ ต้องวาง ๑๕% แล้วก็เกิดอดทานแค่นั้น มันหนึ่งละ อีกอันหนึ่ง
 ในขณะรัฐบาลเสนองบประมาณไม่มีการเห็นทานกต่างเลย รัฐบาลรับของ
 งบประมาณนั้น และอนุมัติแล้ว อีก ๑ เดือนเกิดสงครามขึ้น ทำอย่างไร
 จะเอาเงินนั้นไปใช้จ่ายไม่ได้ เพราะเงินนั้นวางไว้สำหรับการศึกษาเสียแล้ว สภา
 จะไปลงมติงบประมาณที่ทำได้ใหม่ คราวนี้มาถึงที่ทานเจ้าคุณว่ายกเว้น
 หมดภาวะฉุกเฉินมีมติอนุมัติให้ลดลงมาต่ำกว่า ๑๐% ได้ เจ้าคุณขอเรียนถามว่า
 ทางสภาปฏิบัติทำอย่างไรกัน การอนุมัติทำก่อนรัฐบาลวางงบประมาณ
 คราวภายหลังอนุมัติงบประมาณแล้ว คุณก็คิดขาดไปหมด การรัฐบาลจะต้อง
 มาขออนุมัติก็ทำก่อน บอกว่ารัฐบาลจะเสนองบประมาณแล้ว อนุมัติ
 เหตุที่คิดของอนุมัติก่อน ขอให้งบประมาณการศึกษาไม่ต้องถึง ๑๐% ท่าน
 มองกฎหมายตลอดมตัวอย่างไรบ้าง ต้องชี้รัฐบาลหมดว่า ถ้าไม่จริงไม่พอ ต้อง
 ออกไปจนทุกกระทรวงทบวงกรมหมด ก็อาจจะเสนองบประมาณได้ การรัฐบาล
 จะยื่นมาก่อนไม่ถึง ๑๐% อย่างที่ท่านว่า แล้วอีกกว่า ๑๐% เพราะ
 เหตุว่ามีความจำเป็นอย่างไรอย่างนั้น ก่อนอนุมัติไปตำงบประมาณนี้ ความ

ชัดเจนมีอีก ถ้าสมมติว่าสภาไม่อนุมัติแล้ว รัฐบาลก็รับสั่งให้ทบวงประมาณไป
ทำใหม่อย่างหนึ่งหรือ สองถึงเวลาเท่าไร เสียหายเท่าไร ถ้าว่าสภาไม่อนุมัติ
ตามที่รัฐบาลเสนอไป รัฐบาลต้องทำอะไรนะ ถ้าว่าสภาจะว่า รัฐบาลมี
ความจำเป็นหรือทำอย่างอื่น ถ้าจะให้เข้ามาบ้างเรื่องศึกษา ๑๐% ทำไม่ได้
แล้วถ้าสภาไม่เห็นใจ หรือรัฐบาลตอบโต้ไม่เพียงพอ ถ้าเขาไม่รับ
แล้วรัฐบาลก็ยกต้องทำอะไร ความขอเดสก็มีด้วยประการ ดังปวงเช่นนี้ ขอให้
ดูทางภาคปฏิบัติบ้าง คราวนี้ท่านโปรดมองดูว่า ความจำเป็นในการศึกษา
นั้นเราเห็นด้วยกันทุกคน แต่เราก็ทำไม่ได้ว่า งบประมาณเป็นอย่างอื่นนั้น
ก็มี ผมมองว่าชดเชยกับขจัดการศึกษา ท่านเลือกเอาอย่างไหน หมายถึง
ส่วนมาก ถ้าทั้งประเทศขาดเราจะเลือกเอาขจัดการศึกษาหรือ เพราะฉะนั้น
ในบางกรณีบางคราวอาจจะช่วยรายจ่ายไม่ให้อดขาดซึ่งคิดว่าที่จะช่วยไม่ได้ก็
มีขจัดการศึกษา เราช่วยได้มีค่า เราจะวินิจฉัยได้เดสว่า ขจัดการศึกษาคง
ที่สุด ในบางกรณีแล้วเราจะต้องแบ่งงบประมาณไว้เฉพาะการศึกษาเท่า
นั้นเท่านั้น แต่เหตุชัดเจนในภายภาคหน้าเราคาดหมายไม่ได้ แต่ก็ไม่มีใคร
คาดหมายได้อย่างท่าน นักคิดว่า เมื่อของไทยจะเคยชดเชยใครเคยชดเชย มันก็
นำมาแล้วเหตุการณ์ร้ายยัง ออกชดเชยจากจะมีขึ้นได้ อันนี้เดสท่านชดเชย
ขอต่อของ กรมราชการเสียใจ มันไม่ใช่เรื่องต่อของกันได้ เรื่องว่ามี
หลักการว่าคงมองหรือไม่คงมอง ถ้าท่านจะต่อของ กรมราชการเห็นว่า
ถ้าต่อของเดสอันยกจากจะชดเชยหลักการกรมราชการแล้ว ถ้าต่อของเหลือ
๕ เปอร์เซ็นต์ เป็นขรรมนุญที่นำหัดเราแล้ว เป็นหลักที่นำหัดเราเสียแล้ว
ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้น เราอาจจะขอว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของรัฐสภา
ที่เราขอรับบริหารราชการเป็นครั้งคราวไม่ได้ และถ้าสภาไหน เห็นเป็นประโยชน์
ขจัดการศึกษาใหญ่ขึ้น เราก็มีงบประมาณครั้งประมาณมาได้ขจัดการศึกษาเอง

LIRT

๑๑.๐๕ น.

พวกราชครูรวมราช : ข้าพเจ้าได้ฟังกรมวิชาการ ๒ ท่านชี้แจง มา กับว่าการศึกษา^{*}สำคัญ และท่านรับว่ากรมการประถมศึกษาของข้าพเจ้า บางคนก็รับว่าสำคัญ บางคนก็ว่าไม่สำคัญ ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง คือท่านเจ้าคุณเทพาคเหมือนกัน ท่านลัม เฟิร์กซิเบ็ต ของข้าพเจ้าในการปรับปรุงประมาณ และท่านคนหลังที่สุดตอบบอกว่า ฮอตเอง ข้าพเจ้าขอถาม หนึ่งคือคิดว่า งบประมาณที่ตั้งอยู่เดี๋ยวนี้ ถ้าไม่มีการบังคับว่า การจัดการศึกษา การดำรงฐานะครู ต้องเท่ากันเท่านี้ แต่ว่า ถ้าใครจะไปแล้วคือเสียว่า มันตั้ง ๑๐ เปอร์เซ็นต์สุดท้าย ๆ อย่าง ถ้าเกิดสงครามเข้าเราจะเด็ก งบประมาณนั้นไม่ใช่หรือ ทำไมเราจะไม่เด็กงบประมาณนั้น เขาเงินไปใช้ที่อื่น ก็ท่านตอบข้าพเจ้าอย่างนั้น ข้าพเจ้าก็ตอบท่านอย่างนั้นบ้าง แล้วท่านจะไม่มีเหตุผลเลย ที่ท่านอ้างฮอตเองต่าง ๆ มันไม่จำเป็นคือฮอตเองอย่าง ท่านว่า ในการที่จะเสนองบประมาณ รัฐบาลที่รัฐบาลถ้าโดยปกติเขา ก็คือของเหตุผล เขาก็ต้องฟังเสียงสมาชิกทั่ว ๆ เหตุการณ์โดยปกติรัฐบาล ประชาธิปไตยต้องมี มาชวติ ในรัฐสภา โดยปกติ และเราจะดำเนินการไป ทางนั้น ถ้าเราจะอยู่เป็นรัฐบาลโดยไม่มีการผูกฝ่ายข้างมากสนับสนุนแล้ว ก็ไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าไม่น่าเกรงกลัวอะไรเลย ในการที่จะ เกิดฮอตเองกัน แม้จะหาข้อเสนอนิติคดีก่อน แล้ว สัญญา ก่อน แล้วขออนุญาต ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น ข้ออ้างของกรมวิชาการคน หลังที่สุด ท่านแก่เพื่อจะไม่เอา ไม่ใช่ว่า มันฮอตเอง ท่านมี เอกซเรย์คือเอก เทียมเต็ม แต่ว่า มัน อิมแปรคิตเกิด ต่างๆ ท่านอย่า อิมแปรคิตเกิด ท่าน ว่า รัฐบาลยวโรง รัฐบาลอื่นเขาไม่มีในรัฐธรรมนูญ ขอให้ท่านคิดดู ประเทศไหนที่การศึกษาเขาดีอยู่ที่เขามีรัฐธรรมนูญแล้ว นอกจากนั้นบาง ประเทศไม่ก่ประเทศหรอก ท่านเขาอย่างอเมริกา ทำไมไม่เอาอย่างอังกฤษ ทำไมไม่เอาอย่างสวีเดน เบลเยี่ยม หรือฮอลแลนด์ อะไรเหล่านั้น เพราะการ

LIRT

ศึกษาของเขาเจริญกว่าของเราเกือบ ๑๐๐ เท่า ทำไมไม่คิดเช่นนั้น ทำไมไม่สร้างรัฐธรรมนุญให้เหมาะสมกับประเทศของเขา ท่านรัฐว่าการศึกษาคงจะให้เงินพลเมืองดี ให้เกิดความเจริญต่าง ๆ ท่านหลวมๆ ไม่ยอมเอาหนักเอาประกัน แต่ความจริง และทำให้เห็นผลดังนี้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า โปรดถอนเรื่องนี้ไปพิจารณาจะดีกว่า

นายสุวิชัย พินิจเศรษฐ์ (กัรรมาธิการ) : ข้าพเจ้าเองเห็นใจ ที่ความวิเศษอยู่ในจิตของท่านสมาชิกที่แสดงความหวังในอันที่จะช่วยชาติประเทศชาติ ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา แต่จึงคณะกรรมการที่ดี หรือสมาชิกอื่น ๆ ก็ดี ต่างก็มีเจตนาตรงกับความมุ่งหมายของท่านกัรรมาธิการ แต่ทว่าขอให้ท่านระลึกลับอยู่ประการเดียวว่า การที่จะเขียนอะไรเป็นการผูกมัดรัฐบาล ผลได้กับผลเสียเราเทียบพิจารณาด้วยกัน ผลได้กับผลเสียนี้เป็นอย่างไร เมื่อเราพิจารณาแล้วก็เห็นว่า ผลได้ไม่เท่ากับผลเสีย แต่ดูก็เป็นการสมควรที่จะยอมยั้งไว้บ้าง ข้าพเจ้าขอแก้ความผิดของท่านสมาชิกหนึ่งลงไปเมื่ออื่น ที่ท่านบอกว่า การลดเองจะมีอย่างไร สมมติว่าตั้งงบประมาณไว้ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ มีสงครามแล้วรัฐบาลก็แก้ไขได้ ข้าพเจ้าบอกว่า ไม่ได้ รัฐบาลจะแก้ไขซึ่งรัฐสภาอนุมัติไปแล้ว ก็ตั้งรัฐสภาใหม่รัฐสภาจะไปใช้จ่ายเงินตามใจชอบ และแก้ไขตามความจำเป็นนั้นไม่ได้ สมมติว่ารัฐบาลจะเสนองบประมาณกลับมาใหม่ กัรรมาธิการเห็นว่า รัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลที่ไม่มีความสามารถในตัวเอง กังการไม่ถึก ฉะนั้นอะไรก็เกิดขึ้นหรือไม่ แล้วตั้งงบประมาณขึ้นมา ในที่รัฐสภาก็ไม่ไว้วางใจรัฐบาล นั่นเป็นอย่างนั้น ทนสมมติว่า จะทำก็ถ้าเกิดเหตุการณ์มาเปลี่ยนแปลงการใช้ด้วยราชการในงบประมาณ สมมติว่า เราตั้งงบประมาณการศึกษา ๑๕ เปอร์เซ็นต์ สมมติว่า การศึกษานับเงิน ๑๐๐ ล้าน ทนเมื่อตั้งงบประมาณแล้ว สภาอนุมัติไปแล้ว โครงการศึกษาต้องวางไว้ ต้องขยายจัดการตามโครงการ ๑๐๐ ล้าน อย่างนั้นอยู่ที่ดังนี้

ต้องใช้จ่ายไปบ้างแล้ว ทันท้องตราอาจเป็นทศของช่วงกึ่งเดือน เงินที่ขายกลายเป็น
เป็นเบี้ยหัวแตกหิวแตก ไม่ได้เกิดประโยชน์ใดแก่การศึกษา และถ้าเพียง
ครึ่ง ๆ กลาง ๆ วิชาเป็นวิชาสาระสำคัญของประเทศมาตลอดซึ่งไม่มีอะไร
มันจำเป็น เพราะฉะนั้น ท่านอย่าเป็นห่วงเลย สันนิษฐานว่าไม่เขียนไว้ในรัฐ
ธรรมนูญว่า งบประมาณการศึกษาจะต้องเขียนเท่านั้นเปอร์เซ็นต์ รัฐบาล
จัดด้วยยอมจำนนจะต้องสนใจในการศึกษาให้มาก บางทีอาจจะถึง ๓๐-๕๐
ถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ รัฐบาลต้องชอบที่จะทำได้ ท่านท่านจะไม่ไว้วางใจรัฐบาล
ล้มเหลวอย่างนั้น ก็เมื่อท่านจะไม่ไว้วางใจรัฐบาลแล้ว ท่านจำเป็นจะ
ต้องคิดหาไปทุกขณะ สภาพของประมุขกันโดยไม่มีคัมภีร์ประมุข คือพอถึง
สมัยที่เห็นมาแล้ว ต้องประชุมตั้งแต่ก่อนแรกไปจนถึงครบ ๕ ปี ไม่มีวันหยุด
ประชุม ถ้าทำอย่างนั้นท่านก็คุมรัฐบาลได้ หน้าที่การของเราท่านก็เห็นว่า
การตั้งงบประมาณรัฐบาลต้องเริ่มครบถ้วนด้วยสำคัญ ๆ ของราชการ จัด
ตั้งเป็นกรมกฤษฎีกาหนึ่งก็กระทรวงการคลัง มีกรมศักรวณ วางรายจ่าย
รายรับอะไรต่าง ๆ คิดทอนมาแล้วก็เข้ามาที่ประชุมในคณะรัฐบาล ก็เมื่อเห็น
ชอบแล้ว จึงเสนอให้สภา สภาที่ตั้งกรมวิชาการจัดการแก้ไขราชการต่าง ๆ
ที่จำเป็นปฏิบัติ เพราะฉะนั้น เมื่อสภาเห็นว่าควรจะมีกรมการใหม่ เท่าไร
ก็ว่ากันไปได้ นี่เป็นสิทธิของรัฐสภาในการควบคุมการถือครองเงินของ
ประเทศชาติ ท่านทั้งหลายลองนึกดูว่า ถ้าจัดการ ทำอย่างทำมาแล้วจะเกิด
ผลอย่างไร ท่านบอกว่าจะต้องเอาเรื่องต่าง ๆ มา เสด็จ มีปัญหาในรัฐสภาก่อน
เมื่อเห็นรัฐบาลก็ไม่ต้องแถลงนโยบาย เพราะเหตุใด เพราะเหตุอันนโยบาย
ของรัฐบาลต้องงบประมาณ รัฐบาลจะทำอะไร ๆ ต่าง ๆ นั้นปรากฏในปร
งบประมาณทั้งหมด ไม่ใช่แถลงนโยบายอย่างด้วยส่งตรงตามว่า จะทำอย่างนั้น
อย่างนี้ แถลงงบประมาณไม่มีก็ยังไม่ออก ถ้าเป็นอย่างนั้นเรียกว่าหลุดก
ดองรัฐสภา ถ้าท่านต้องการอย่างไรก็ต้องจัดการงบประมาณว่า ตรงกับ
นโยบายที่แถลงคือสภาแล้วหรือหาไม่ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอถึงต่อท่าน

ธมาชิกผู้มีใจร้อนระยเช่นเดียวกับพวกเรา ว่าอยากจะให้พวกเราเจริญ ให้มีรัฐสภาที่ดี ให้มีรัฐบาลที่ดี เมื่อรัฐบาล และรัฐสภาทำงานกันดีมีศักดิ์ใจที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติแล้ว ท่านอย่าวิตกไปเลย ว่า การศึกษาจะไม่เจริญก้าวหน้า รัฐบาลแต่ละคนต้องทำงานเต็มไปด้อยสมรรถภาพ ข้าพเจ้าขอจึงขออย่าอย่ามกมิดใจในรัฐธรรมนูญ เพราะต่างประเทศทั้งหลายไม่มีใครเขาทำอย่างที่เราทำนี้ ข้าพเจ้ามีเหตุผลเพียงข้อ ๆ หวังว่าท่านพอจะเห็น และเห็นว่าที่กรรมมาธิการไม่มีบัญญัติไว้เพราะเหตุนี้ ส่วนที่ท่านต้นหน้า ประการใดนั้นก็แต่ขอแต่ถกเถียง

พ.อ. กำนัน จันทภูมิเวท : ข้าพเจ้าได้ฟังอภิปรายทั้งสองข้างแล้ว ก็เห็นต่างก็มีเหตุผลด้วยกันทั้งคู่ แต่อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ายังมีจิตที่ใจที่จะสนับสนุนผู้ประมุขคือ คือว่าในการที่เราจะปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยนี้ เราจำเป็นจะต้องได้พลเมืองที่มีการศึกษาดี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงว่า ประเทศชาติของเราเวลานี้จะเป็นสิ่งที่มีค่ามาก ที่เราควรจะได้ก้าวหน้าไปเป็นขั้น ๆ จริงอยู่ งบประมาณของประเทศอาจจะนำวางทุกสิ่งทุกอย่าง เช่นการอุตสาหกรรม การทหาร การคมนาคม อะไรก็อะไรก็เลยแปดพันเก้า เราจะไม่พร้อมทั้งนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างยังค้างค้างเรอค้างมากมาย สิ่งที่จะก่อให้เกิดความสุขความเจริญนั้นยังมีสิ่งที่จะต้องทำอีกเยอะแยะเหลือเกิน แต่เราต้องพยายามรื้อฟื้นจุดหมายว่า ในการทำให้สิ่งต่างๆ เจริญ ชัยชโย โชน ชัยยศ ถ้าเราไม่มีอนันต์ดี ไม่มีความคิดดีดีมีปัญญาดี ไม่มีการศึกษาดีแล้ว การที่จะผลิตกรรมอย่างอื่น หรืออุปมิต่างอย่างอื่นให้เป็นไปได้ เช่นการอุตสาหกรรม การเศรษฐกิจ และการอื่นใดทั้งสิ้นซึ่งค้างค้างนั้นย่อมทำไม่ได้ ถ้าหากว่าเราปรับปรุงคนของเราให้มีอำนาจในการศึกษา มีความรู้ทันสมัยกันแล้วเราก็คงสามารถจะมองคนอื่น ๆ เป็นก้าวที่สอง ที่สามได้ทันทีได้ เมื่อเราพิจารณาการศึกษาของประเทศไทยแล้ว รู้สึกว่าต่ำต้งที่สุดในโลก นอกจาก

อิมดีตีเมย์ ซึ่งข้าพเจ้าพิจารณาอย่างนั้น คือที่แรกก็นึกว่า อย่างในประเทศไทยก็นึกว่าการศึกษานานอ้อย ข้าพเจ้าเคยผ่านประเทศจีนมาบ้าง รู้ดีว่าพลเมืองเขามีการศึกษาสูงกว่าเรามาก เมื่อเปรียบเทียบแล้วรู้ดีว่าเรามีนักศึกษามากทีเดียว ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อ ๕๐ ปีก่อนความรู้ได้เดียวกับเราไม่ต่างกันนัก เวลานี้ทำอะไรได้ก็เพิ่มขึ้น เพราะเขามีการศึกษาอย่างดีที่สุด เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาอย่างนั้นแล้ว กระผมก็นึกว่าเราควรกำหนดลงในรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานในการศึกษาให้ยึดหยุ่นได้ ก็ควรกำหนดสักหน่อยว่า นี้น่าจะเท่ากัน เช่นงบประมาณการศึกษานับ ๘ ด้านบาท ถ้าเราจะกำหนดไว้ว่า ไม่ควรน้อยกว่า ๘ หรือ ๘ ล้าน ก็เป็นการสมควร หรือจะเป็นการบังคับรัฐบาลให้เพิ่มขึ้นไป ไม่ใช่ถ้าเราว่า พัก ก็เดี๋ยวว่าจะเอาเท่านี้เท่านี้ นี่น่าจะทำได้ก็ชัด กระผมขอจึงขอเห็นว่า ถ้าหากเราจะเห็นแก่ประเทศชาติแล้ว ควรจะปรับปรุงคนของเราให้มีสมรรถภาพ ก็ควรอื่น ๆ ก็จะต้องขึ้นภายหลัง ถ้าหากว่า ความโหดของเรายังโง่เง่าคั่งอยู่ ตาสีตาดำไม่รู้จะไร ทำนาก็แบบพระร่วงเจ้า กระผมก็ไม่เห็นด้วย หรือคนที่ทำไปก็เอาไม่ไปต่อมิไปต่อเอา นี่เราก็กินมา ๓๐๐ ปี ๓๐๐ ปีแล้ว ก็ทำกันแบบนี้ ส่วนประเทศอื่นเขามีวิธีอุปถัมภ์ หรือวิธีปลูกข้าวได้หลายฤดู วิธีทำกันอย่างนี้เกี่ยวกับการศึกษาเหมือนกัน ถ้าเราได้ทำให้คนของเราได้มีการศึกษา มีอะไรดี สิ่งดีประจักษ์กันก็จะดีขึ้นขึ้นเป็นอันมาก เพราะฉะนั้น ยากจะขอจึงขอกรมวิชาการ แม้จะไม่เอา พัก อย่างที่ท่านผู้แปรรูปติจะเอาเท่านี้เท่านี้ เปรอเช่นนี้ ก็ควรจะมีการยืดหยุ่นได้ไม่น้อยกว่าเท่านี้เท่านี้ซึ่งจะได้กำหนดต่อไป ถ้าหากว่ามีหลักการนี้แล้ว กระผมก็ขอให้เป็นไปตามที่ตราไว้ในรัฐธรรมนูญ

๑๑.๑๘ นี.

หลวงอภัยนารักษ์ : ปัญหาเรื่องการศึกษาที่มีคนค่าเพียงไร เห็นจะไม่ต้องพูดกัน ทุกคนยอมรับ การศึกษานี้เป็นสาธารณะซึ่งหนึ่ง บัญญัติข้อหนึ่งที่ว่า เราจะวางตัวเราลงไปไว้เท่านั้น และการบำรุงการศึกษา ควรจะเน้นที่เปอร์เซ็นต์ หรือทำให้เป็นศูนย์กลางของภาคและรัฐบาล ธรรมดา เห็นว่า การที่จะวางตัวลงไปนั้นเป็นการไม่เหมาะสม เป็นการผูกมัดเกินไป เพราะว่าความเจริญของบ้านเมืองไม่ได้อยู่ที่การศึกษาอย่างเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องได้ส่วนสัมพันธ์กัน อยากรู้เรียนตามท่านสมาชิกสภาว่าการทำนุบำรุงด้านนี้ เราไม่มีทศวรรษด้านนี้หรือเปล่า ทุกสิ่งทุกอย่างก็ด้านนี้ด้วยกันทั้งนั้น ทำไมจะเพิ่งถึงเพราะการศึกษาอย่างเดียว ในสมัยงบประมาณท่านก็จะเห็นว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ เพิ่มค่าของสหให้แก่ข้าราชการ ซึ่งเราเห็นว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์คงจะได้มาบำรุงบ้านเมือง แต่กลับไปเรากระเบาไปช่วยเหลือเฉพาะของข้าราชการ ซึ่งถ้าพิจารณาในยามปกติแล้ว ไม่เป็นการสมควรจริง ๆ แต่ถ้าด้วยความจำเป็น และเรื่องวิกฤตการณ์นั้น ไม่จำเป็นต้องเอาอย่างตรงหรือทศวรรษหรือยามปกติก็วิกฤตการณ์ ได้เหมือนกัน เรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่พูดยาก ในยามปกติข้อนี้ ๆ ก็งบประมาณของเราหลายปีท่านก็เห็นแล้ว เราจะไปบังคับอะไรหนักหนาได้ เพียงแต่จ่ายให้ข้าราชการอยู่ได้เท่านั้น ก็เกือบจะหมดงบประมาณเสียแล้ว แล้วเราจะไปหวังผูกมัดให้เขาปรับปรุงการศึกษาเท่านั้นเท่านี้ ธรรมดาคิดว่า รัฐบาลทุกรัฐบาลเขามีความรู้สึกพอว่า การศึกษามีคนค่าเพียงไร และเขาคงจะได้พยายามอย่างที่จะส่งเสริมการศึกษาให้ดีที่สุดเท่าที่จะได้ เมื่องบประมาณอนุญาตแล้ว เราจะต้องระมัดระวังการคลัง ในเมื่อเราไม่มีข้อใดในเฉพาะ ไม่มีเงินอะไรแล้ว ไปศึกษาอะไร ธรรมดาคิดว่า เราเป็นใจกว้าง ๆ คิดว่า ตามร่างนี้แล้ว อย่าไปผูกมัดอะไรเลย แต่เราอาจได้ในเขตไปตีตี ธรรมดาไม่ตั้งผูกมัดอะไรอีก

LIART

พล.ร.ต. เล็ก สุमितถ รม. : ข้าพเจ้าขอสนับสนุนผู้แปรญัตติ เพราะเห็นว่า เราต้องการประชาธิปไตย หรือไม่ได้ต้องการ คือถ้าต้องการแล้ว จุดสำคัญที่สุดก็คือในเรื่องการศึกษา และถ้าแม้ว่าเราจะไปเช่นนี้ ข้าพเจ้า เชื่อเหลือเกินว่า ท่านกรรมาธิการก็เป็นคณะรัฐมนตรีชั่วคราวแล้ว ก็ไม่ ต้องได้ แต่ท่านถ้าเป็นเจ้าจริง ๆ แล้ว เขาก็ไม่ทำกัน นั่นความจริงเป็นอย่างไร เขาให้ ๓% สำหรับการศึกษา แล้วไปทุ่มเทอื่นเช่นนั้นจะทำได้อย่างไร เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าควร ของท่านมากไปหน่อยก็ตกลงได้ คงเหลือพอที่กรรมาธิการบางท่านอาจจะเข้าใจผิด ในการทำงบประมาณนั้น เขานับงบประมาณ ซึ่งถ้าเราต้องการเขาก็แบ่งให้ตามเปอร์เซ็นต์ ต่อมาที่เป็น การสงคราม หรือเป็นภาวะฉุกเฉินมีเหตุพิเศษก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง อย่างเช่น งบประมาณของการทหาร และก็เป็นด้วยลักษณะอย่างในภาวะอดข้าวในเมืองไทย ถ้าแม้ว่าเมืองไทยอดข้าว นั่นก็เป็นกรณีพิเศษ หมายความว่า ใต้ผ่าน งบประมาณประจำมีไม่แล้วจึงได้เกิดขึ้น ฉะนั้นจึงไม่เป็นปัญหา และที่ว่า ทำไม่ได้หนักมีวิธีการ คือเราทำรายรับไปก่อนแล้วค่อยทำรายจ่ายก็ได้ และถ้าหากว่า ไม่มีอย่างนั้นแล้วโรงเรียนก็จะไม่เกิดขึ้น อะไรก็ไม่เกิดขึ้น นั่นมันเป็นเรื่องสำคัญ เพราะทำโครงการไม่ได้ เพราะไม่รู้ว่าจะได้งบประมาณ เท่าไร อย่างงบประมาณที่เขาไป เขามองว่าพอแล้ว แล้วไม่ต้องเอาอีก เท่านี้พอแล้ว ที่เขาเสนอมานั้นมันเกิดขึ้น คือผู้ที่ดำเนินการศึกษามีข้อผิดพลาด ไม่เพียงพอที่จะเองงบประมาณได้ แล้วเมื่อเกิดขึ้นมากมันมากเข้าทุก ๆ แล้วมันก็จะทำไม่ได้ แล้วทบออกว่า ได้ใจเท่ากันเท่านี้เพียงพอแล้ว มันก็ ทำไม่ได้ อย่างในต่างประเทศนั้นเขาไม่มีจริง แต่ข้าพเจ้าขอเรียนให้ที่ ประชุมสภานทรามว่า งบประมาณสำหรับการศึกษาชั้น การรัฐบาลคงได้ น้อยแล้ว จะเป็นคณะรัฐบาล หรือคณะเทศมนตรีก็ตามจะอยู่ไม่ได้ หวังดี- พิเศษเขาก็เดาจนเขาจนอยู่ไม่ได้ งบประมาณการศึกษา เขาจะต้องตั้ง อย่างน้อย ๒๒ เปอร์เซ็นต์ แต่ขึ้นอยู่กับหนักน้อยก็ได้ ก็ไม่ว่าอะไร แต่

LIRT

ถ้าหากว่า น้อยมาก ๆ ไปก็ยังไม่ได้อะไร ในต่างประเทศเขาไม่มี แต่ เขามีทางทำได้ ของเรามีทางทำได้เหมือนกัน มีแต่ว่า พอดีกับตัวก็ตกลง กัน โดยอ้างว่า เคียงประเทศชาติจะเกะกะยาก ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ได้ความ แต่ที่อ้างว่าลำบากน้อยนั้น เพราะจะมีถาวรกันก็ได้ ข้าพเจ้าเห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการไม่มี มีแต่กระทรวงอื่น เพราะฉะนั้นการสร้าง โรงเรียนก็ ทั่ว ๆ ทั่วในจังหวัดนั้น เขามีอยู่เขาจะต้องเพ่งมองเขา ใจได้ทุกคน และก็เรื่องตกก็ไม่ได้ และที่จะทำได้เขานั้นก็เป็นกระทรวง อื่นที่ไม่ว่าใคร เขามองกัน นั้นเขาก็กันได้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า เราจะต้องทำอย่างนั้นถึงจะเรียบร้อย ถ้าไม่ใช่เป็นอย่างนั้น จะไม่ทำอย่างฝรั่ง มันไม่ได้ความ

๑๑.๒๖ น.

นายเพียร ราชธรรมนิเทศ (กรรมาธิการ) : เราพูดกันมา ด้วยความร้อนแรงมาก ข้าพเจ้าขอได้ท่านใจเย็น ๆ สักนิด มองดูด้าน การศึกษาสักหน่อยให้ดีกว่า การศึกษาในงบประมาณนั้น ความจริงถ้าเราดู แต่เพียงงบประมาณกระทรวงศึกษาธิการแต่นั้นไม่พอ การศึกษาเกี่ยวข้องสัมพันธ์ อยู่ในที่ทั่ว ๆ ไป ข้าพเจ้าขออ้างตัวอย่างเล็กๆ น้อยๆ ถ้าท่านเอาเหล่านี้ มาดูรูปแล้วท่านจะเห็นว่า ได้ผลเป็นที่พอใจ เช่นด้านนายกรัฐมนตรีก็มเงิน งบประมาณของ ก.พ. ดังนั้นเรียนไปเรียนนอกมากมาภายใน ก.พ. มีหนังสือหลายฉบับด้าน เป็นของนายประจักษ์ แต่ไม่อยู่ในงบกระทรวงศึกษา อยู่ใน ก.พ. ด้าน นายกรัฐมนตรีเคยบอกกับข้าพเจ้า ด้านที่ตั้งปาร์ตี้ไลน์ใช้เงินงบประมาณ ถ้าจะตั้งไปตรวจตัวเดียวกับข้าพเจ้า งบประมาณแล้ว กระทรวงมหาดไทยเขาก็มีโรงเรียน ปกครอง โรงเรียนราชภัฏ โรงเรียนตำรวจ เหล่านี้ท่านไม่รับว่าเป็นการศึกษาหรือ แต่ว่าแยกอำนาจออกจากกระทรวงศึกษา อย่างตำรวจนั้น ผู้ที่มีกรมวิทยาลัยตำรวจแพทย์ นักการศึกษาสามัญของชาติ มีโรงเรียน

LIRT

นางพยามาด กวาทินก็มีโรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียน
บางส่วนของกรมทหารอากาศ และคมนาคมก็มีโรงเรียนรถไฟที่ตั้งอยู่ และ
ศาลากลางก็มีโรงเรียนศึกษามหาวิทยาลัยด้วย แต่ไม่อยู่ในกระทรวงศึกษา
ก็เป็นส่วนที่สาม การศึกษาเหล่านี้เป็นอย่างไร ถ้าเอาเงินเหล่านี้มาบอกกัน
ก็น่าจะพอใจว่า ได้มากกว่า ๑๕% และโรงเรียนราษฎรทั้งหลายซึ่งเป็นของ
เอกชนเหล่านี้ ถ้าคำนวณเป็นงบประมาณก็เกิน ๑๕% อยู่แล้ว คือถ้าจะให้
เจริญก้าวหน้าขึ้น จะเอาแต่ภาษีอากรมาทำเรื่องการศึกษาอย่างเดียวไม่ได้
โดยการศึกษาคงจะคอยแก่ประชาชน หรือคนละบุคคล หรือส่วนมากบาง
ส่วนช่วยเหลือกันอย่างไร โรงเรียนราษฎรที่คิดไปก็มีแพร่หลายทั่วประเทศ
แต่เพียงไม่มีงบประมาณของรัฐบาลก็เพราะว่า เอกชนเขาศรัทธาทำให้
เขาคงประมาณได้ แต่โรงเรียนของคณะสงฆ์ คือทั่วๆ ไปก็เรียกว่าเอกชน
ที่มีศรัทธาในสงฆ์เขาทำให้ ถึงเหล่านี้ก็เป็นการศึกษา เมื่อสรุปผลแล้ว
ก็เป็นการศึกษาของชาติ ท่านจงคิดว่าเงินไม่ใช่น้อย มากกว่า ๑๕% ถ้า
งบประมาณ ๒๐% ก็อาจจะได้เท่ากับท่านคิด ก็เป็นการเพียงพอ ไม่ใช่
เมืองไทยไม่ตั้งใจจะจัดการศึกษา ท่านทชยทนต์ตั้งใจจัดการศึกษา หากว่า
ท่านกรมการศึกษาคณะหนึ่งบอกว่า เวลานี้ประเทศไทยเป็นประเทศเด็ก ก็มัน
เวียนเวียนไปทุกที เหตุการณ์ของโลกบังคับ เวลานี้เด็กยราพเงินตราไม่มี
แต่ระเบียบกรมสงครามต้องผลิต การเกษตรเพื่อช่วยเหลือโลกเหล่านี้เป็นต้น
ไปช่วยอะไรยุ่งยากอะไรเหล่านี้เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้มีรอยที่เราได้
ตายตัว ก็มันเห็นว่า เป็นปัญหาไม่แข็งไม่ล้มพายุไม่ล้ม ถ้าหากเหลือเกิน
ถ้าแยกไปแล้ว ที่นี้เหตุการณ์นอกบ้านคือการการศึกษา มีเรากำไม่ได้แล้ว
เราก็จะได้ช่วยรัฐบาลช่วยอย่างนี้ ไม่ใช่เรียกว่าให้รัฐจัดการอย่างเดียว การ
ศึกษาเป็นของชาติแต่อยู่อย่างนี้ แล้วที่ข้าพเจ้าขอขอยแล้ว ถ้าท่านสนใจไป
งบประมาณมาก แล้วมาร่วมๆ กันเขาก็ยอมเป็นศรัทธาอยู่แล้ว แต่รัฐบาล
น่าจะต้องการอย่างไร ก็ต้องแฮกซ์ดีส์ควายเมนท์ คือความต้องการอันเป็น

LIRT

เด็กขี้ดัดควายเมมท่ ท้จะให้ประชาชนพลเมืองเป็นพลเมืองดี มีความรู้ความ
สามารถเพื่อที่จะเป็นพลเมืองดีไว้ด้วย นอกจากนั้นแนวนโยบายของรัฐ เรา
ก็ต้องบำรุงตั้งเริ่มทุกๆประการอยู่แล้ว ไม่ใช่ให้ทุนการศึกษาทางศิลปะศาสตร์
วิทยาศาสตร์อะไรเหล่านั้น ข้าพเจ้านึกว่าควรจะมีที่พอใจ ถ้ารัฐบาลมีบุญ
ก้ำวมากเกินไป เราจะตกกระได เราถ้ามาได้มาหลายชั้นแล้ว เพราะฉะนั้น
ขอให้ท่านพอใจเถิด

๑๑.๓๑ น.

ขุนตงทวิศึกษากร : ข้าพเจ้าจะพูดเพียงสั้น ๆ โดยที่คณะกรรมการ
ธิการหลายท่านได้ชี้แจงมานาน จึงทำให้มีเรื่องที่จะค้านท่านมาก ที่ท่านกรรมา
ธิการกล่าวโดยมาก ก็มักจะไปในทางที่ว่า ที่ประมุขคดีคล้าย ๆ ว่า
๑๐๐ เปอร์เซ็นต์บำรุงการศึกษา คล้าย ๆ อย่างนั้น ท่านกล่าวคล้าย ๆ กันว่า
เรื่องการศึกษาพูดอย่างนั้นแล้วอย่างอื่นก็เสียหมด ในการแถลงงบประมาณ
อะไรเหล่านั้น ซึ่งความจริงก็เป็นเช่นนั้น ในขณะที่งบประมาณเป็นอย่างไรก็
อยู่ในมือแล้ว ข้าพเจ้าทราบก็ เพราะข้าพเจ้าเป็นกรรมาธิการงบประมาณ
อยู่แล้วในเวลานั้น แล้วเวลานักก็อยู่อย่างท่านกรรมาธิการท่านหนึ่งบอกว่า
การศึกษายกหมายถึงกระทรวงศึกษาธิการ ถูกแล้ว ข้าพเจ้าทราบแล้ว
ทราบอยู่ดีว่าการศึกษาในทมิโลให้หมายถึงกระทรวงศึกษา หมายถึงการ
ศึกษาทั่วไปของชาติไทย การศึกษาอบรมและที่ท่านพูดก็อย่างนั้นอยู่ใน
ประเด็นที่ข้าพเจ้าเสนอ ข้าพเจ้าไม่ได้บอกว่างบประมาณกระทรวงศึกษา
ข้าพเจ้าว่างบประมาณเพื่อการศึกษารวมของชาวมณฑลก็พูดสิ่งทุกอย่าง และ
นอกจากนั้นยังเป็นการสนับสนุนวัตถุประสงค์ของข้าพเจ้าดังนี้ คือท่านบอกว่าถ
รวม ๆ งบประมาณ ข้าพเจ้า ขอตั้งงบประมาณ แต่มนุษย์ไม่ถ
๑๕ เปอร์เซ็นต์ ถ้าท่านจะพูดอย่างนั้น แล้วถ้าท่านบอกจำนวนไว้ ๑๕ เปอร์เซ็นต์
ถ้าท่านบอกอย่างนั้นก็ยิ่งร้าย หรือถ้าเกินกว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ก็ ถ้าได้

LIRT

เขาไปก็ไม่เห็นเสียหายอะไร และจะเห็นการสนับสนุนว่าที่ข้าพเจ้าทำมานั้น ไม่เกินต่อความจริงเลย นี่แหละข้าพเจ้าจึงขอ ไม่ใช่ต่อรอง แต่ท่านกรรมาธิการบอกว่าเป็นอีกต่อรอง เดียวกับต่อรอง แต่กรรมาธิการบอกตรงกัน ประาณี่ประนอมกันนั้น ท่านก็ใช้กันอยู่เต็มอ แต่อย่างที่เราใช้กันบ่อย ๆ ที่ข้าพเจ้าจะขอปรานีประนอมกับท่านบ้าง ท่านก็บอกไม่ได้ ท่านบอกว่ามีพหุข้อแย้งไม่ได้ หรือต่อรองไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ไม่เข้าใจศัพท์ภาษาไทย ได้ว่า มันเข้าใจกันอย่างไรกันแน่ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจะขอปรานีประนอมพิเศษใช้กันมา ท่านจะกรรณาไว้ได้ไหม และคดีๆ ก็กับว่า ถ้าได้เขาไปแล้วจะมีภัยใหญ่หลวงต่อรัฐบาลนั้น ไม่จริง เพราะว่าเป็นรัฐบาลนั้น ท่านสมาชิกก็รับรองแล้วว่ามีเสียงข้างมากในสภา แล้วถ้าจะมีคนคัดค้านอย่างนั้นก็เป็นการยากยิ่ง และข้าพเจ้าขอสนับสนุน ที่กล่าวมาต่อรัฐสภาว่าควรสนับสนุนงบประมาณ คงคงไว้ในรัฐธรรมนูญโดยมีการปรานีประนอม

๑๑.๓๔ 14.

พระยาศรีวิสารวาทา (กรรมาธิการ) : ก่อนอื่น ข้าพเจ้าใคร่ขอสงวนสิทธิผู้เกียรติในปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เสนอมานี้ คือว่าที่ท่านบอกมา ข้อเสนอนี้ของกานนชยคุณ กัญชยคุณจริง ข้าพเจ้าไม่ได้ปฏิเสธ แต่ว่าขอให้คิดดูว่ามีสมควรจะเป็นไม่อย่างนั้นหรือไม่ คือการที่ท่านเสนอว่า ในงบประมาณจำเป็นจะต้องใช้เท่านั้นเท่านี้เปอรเซ็นต์ เวนใดแต่ในสงครามหรือในภาวะคับขัน หรือที่ท่านว่าถ้าสภาภิรมของเป็นอย่างอื่น อย่างหนัก เหมือนกับเราเดินไปเรื่อย ๆ แล้วเขาใช้มากจนเรา เราก็อาจจะเอาใช้มันออกไม่ได้ แต่บางทีมีเขาไม่คิด ก็สมมติเป็นเห็บหมา เป็นข้อย เราก็เอาออกไม่ได้เหมือนกัน ที่มันไม่เสมอไป ยึดหยุ่นแล้วจะเขาก็ได้เสมอ แล้วท่านว่ารัฐบาลทุก ๆ รัฐบาลย่อมต้องมีเสียงข้างมากในรัฐสภา เป็นอย่างนั้น

LIRT

จริงหรือท่าน ในเวลานั้นหรือเวลาที่แล้ว ๆ มาเป็นอย่างนั้นหรือ มันไม่เป็น
 เดิมไป แต่อีกประการหนึ่งท่านก็เคยอยู่ในสภาแล้ว ท่านก็รู้เหมือนกัน ใน
 บางเรื่อง แม้ในพรรคกิจรัก บางเรื่องแล้วสมาชิกไม่ยอม ท่านก็รู้ ผู้แทน
 โดยมากความจริงก็เป็นอย่างนั้น มาจากอาจารย์ต่าง ๆ ครูบาอาจารย์โดย
 มากเป็นผู้เห็นด้านมากมักจะเป็นอย่างนั้น แล้วเมื่อเรามีมติเห็นดีของสภา
 อย่างนี้แล้ว ท่านนึกว่าไปในสภาแล้วจะไปแก้ง่าย ๆ เมื่อไม่มีความ
 จำเป็นที่จะไปผูกมัด ก็เราทำไม่จึงผูกมัดก่อน แล้วไปขอแก้ภายหลัง นี่ก็
 เป็นสิ่งที่ไม่ควร อีกประการหนึ่งคือ ประเทศเราเป็นประเทศตะวันออก
 จะไปเทียบกับอังกฤษ อเมริกา เยอรมัน อังกฤษ อเมริกา เดนมาร์ก
 ตะวันออกก็เห็นด้วย แต่ขอให้นัก ประวัติการในของประเทศต่าง ๆ ที่ท่าน
 เห็นอย่างนี้ อังกฤษ อเมริกา เดนมาร์ก เขามีรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เพราะเดี๋ยวนี้
 คงแต่คิดว่าบรรพมาแล้ว เขาเคยหรือที่ผูกมัดงบประมาณอย่างเรา ไม่มีเลย
 ส่วนของเราที่ใหม่ ตะวันออกก็มีประเทศเดียว แม้ประเทศนั้นก็ทำไม่ได้
 เมื่อเรามีตัวอย่างเพราะประเทศเดียวแล้วทำไม่ได้แล้ว เราจะไปเอาตัวอย่าง
 นั้นมาใช้ได้อย่างไร

มีสมาชิกบางท่านถามว่าสภาได้ ก็ได้ ข้าพเจ้าขอให้ระตถ์ว่า การขึ้น
 ภาษ่มันยังมีความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน แม้ภายในอีกตราเจ็ดวัน ข้าพเจ้า
 ก็ว่ามากพอของอยู่แล้ว ถ้าเราจึงจะไปเพิ่มขึ้นก็จะเดือดร้อนยิ่งกว่านี้ แล้ว
 ภาษีมบางประการมากมายจริง ๆ ในเรื่องการภาษ ข้าพเจ้าก็เชื่อแน่ว่าขนาด
 ก็ได้พิจารณาโดยองค์แล้ว ได้พยายามที่สุดที่จะชดเชยภาษเท่าที่จะไม่เดือดร้อน
 แก่ประชาชน ถ้าเราขึ้นไปเสมอ ๆ โดยไม่คิดคำนึงถึงความสามารถของ
 ประชาชนที่จะใช้ภาษานั้นแล้ว ภาษานั้นก็เป็นหมัน เราขึ้นไปมากแล้ว คนก็
 หลกเตยงไปหมด คือ ในหลักภาษกมิในหลักเกณฑ์ของการชดเชยภาษจะต้อง
 คุยกับความสามารถของประชาชนในประเทศนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ไม่มาก

กันง่าย ๆ ก็ ท่านก็เคยได้ยินเมื่อครั้งรัฐบาลก่อนรัฐประหาร จะขึ้นบัญชี
 แล้วทำได้อะไรบ้าง การที่มีหลายประการ เขาก็ยังดูฐานะของรัฐบาล และ
 ฐานะของเงินในประเทศนั้นด้วย อย่างข้าพเจ้าว่า สำหรับธนาคารโลกเขา
 คุยเกี่ยวกับภาพแห่งเงินตราของประเทศเราเสียก่อน คราวนี้โดยไม่มีก็เป็นการ
 ยากลำบาก อีกประการหนึ่งการที่ ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าจะให้กู้ไปศึกษา ทำ
 ไม่ได้แน่ ก็ต้องแสดงโครงการออกไป อย่างจะบำรุงรถไฟก็ต้องแสดงอย่างไร
 มีนั้น ๆ เขาก็ต้องพิจารณาว่า นี่ทำอย่างไรนั้นจะทำได้เพียงพอกับ
 การกู้ใหม่ คงเป็นต้น ไม่ใช่ยืม ๆ ไปก็ นี่หมายถึงเข้ามาเจตนาจะให้
 กู้ ถ้าเขาไม่มีเจตนาขอมไม่ได้

ส่วนงบประมาณที่ว่าภาวะพิเศษ แต่ว่าภาวะพิเศษก็อาจจะตั้งงบประมาณได้ แต่ขอให้นักว่าเงินก็คงอยู่ รายได้ไม่ได้เพิ่มขึ้น จะเพิ่มขึ้น
 อย่างไร ส่วนงบประมาณเก่าก็ต้องเป็นไปตามนั้น ก็ต้องเพิ่มงบประมาณ
 ใหม่ ถ้าเราไม่มีเงินก็ต้องเอาทุนสำรองออกมาใช้ ซึ่งเป็นภัยแก่ประเทศชาติ
 แล้วท่านอาจอ้างว่าระบบรัฐมนตรศึกษา ความจริงไม่ใช่อย่างนั้นท่านก็ทราบ
 อยู่แล้ว ข้อสำคัญที่สุดอยู่ที่บุคคลลักษณะไปได้ก็ไปได้ มันแต่ระบบมนตร
 นั้นเอง ไม่ใช่กระทรวงนั้นตัวกระทรวงนั้นตั้ง เหมือนกันทั้งนั้น กระทรวง ๆ
 เท่า ๆ กันหมด อยู่ที่บุคคลลักษณะ แต่ข้าพเจ้าอยากจะว่า ที่หาทุกคนใน
 หน้าที่กั้นกันนโยบายแห่งรัฐ เป็นสิ่งใหม่เข้ามาสำหรับรัฐธรรมนูญ รัฐ
 ธรรมนูญเก่า ๆ ก็ไม่มี เราได้มาลงนโยบายเป็นแผนนโยบายให้รัฐปฏิบัติ
 คือไป แล้วในการนี้ เมื่อเราเอาเป็นรัฐธรรมนูญเป็นโครงการระบอบ
 คดีการปกครองเท่านั้นเอง เราจึงตั้งระบอบที่สดว่า นโยบายที่เรากำหนด
 ออกไป เป็นนโยบาย ที่ทุก ๆ รัฐบาลจะปฏิบัติได้อย่างนั้น ขอให้ท่าน
 ตรวจสอบทุก ๆ ฉบับ ทุก ๆ ข้อในเรื่องนโยบายแห่งรัฐ กรมการก็ได้ระบอบ
 ระบอบเป็นข้างซึ่งที่จะไม่ให้เป็นการผูกมัดรัฐบาลเกินควร แล้วข้อ ๆ ไปก็
 ไม่มีข้อ ๆ ก็ไม่มี มีเฉพาะที่ปรบเปิดขึ้นมาเป็นการผูกมัด แล้วไม่ใช่ผูกมัด

ทางอื่น ผู้มรดกการเงินซึ่งถูกอ้างเป็นสังดาภิพในประเทศชาติ จำการเงินไม่
แล้วอย่างอื่นก็ใช้ไม่ได้ ที่ท่านขอให้ตั้งรอง ข้าพเจ้าก็อยากตั้งรอง แต่
นี่เป็นถึงหลักร่างรัฐธรรมนญแล้ว เป็นหลักที่จะผู้มรดกการเงิน จึงเห็นว่า
เป็นหลักแล้วไม่ควรจะผู้มรดกการเงิน

พระยาสาวิภพวงศ์ธรรมพิลาส : พุดมานานพอแล้ว ข้าพเจ้า
ขอเสนอให้ลงมติ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนญ : ไม่มีผู้ใดอภิปรายต่อไป ข้าพเจ้า
ขอเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นว่า ควรจะเติมข้อความตามที่ผู้ประมุคคคือว่า
ให้มีกำหนด ๕ หรือ ๑๑ เปอรเซ็นต์ สำหรับการศึกษาลงในรัฐธรรมนญ
ขอได้โปรดข่มมือขึ้น

มีสมาชิยกมมือ ๕ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย คงได้ตามร่าง
กรรมาธิการโปรดข่มมือขึ้น

มีสมาชิยกมมือ ๑๑ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนญ : มีผู้เห็นว่าควรเติมบทบัญญัติ
ตามที่ผู้ประมุคคเสนอ ๕ เสงียง ไม่เห็นด้วย ๑๑ เสงียง เป็นอันไม่เติม คง
ไว้ตามร่างกรรมาธิการ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนญ : ค่อยไปมาตราที่เราตั้งไว้ คือ
มาตรา ๕๑

เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนญ : ตามที่คณะกรรมาธิการขอ
ถอนมาตรา ๕๑ ไปพิจารณาใหม่นั้น มีที่คณะกรรมาธิการขอเสนอถ้อยคำ
ใหม่ครั้งคือไปให้ "มาตรา ๕๑ ก่าตั้งทหารฟังใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม
หรือเพื่อปราบปรามการจลาจล และจะใช้ได้ก็แต่โดยกระแสพระบรมราช
โองการ เว้นแต่ในกรณีประกาศใช้กฎอัยการศึกตามกฎหมาย อัจฉริณ
กฎอัยการศึก

การใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเหลือราชการอื่นให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

ประธานสภาปฏิวัติธรรมนุญ : กรรมการขอถอนอย่างนี้ ผู้ใดจะอภิปรายหรือไม่จะเพราะกัน

พระชัยบุญญา : พอใจแล้ว

ประธานสภาปฏิวัติธรรมนุญ : มีผู้เสนอว่าให้ถือความว่างกรรมการที่แก้ไขใหม่และแจกไปเดี๋ยวนี้ ผู้ใดไม่เห็นเป็นอย่างอื่นข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติให้แก้ตามที่กรรมการเสนอ มาตรา ๒๒ มีข้อความที่ศึกษาร ขอสักคำและเพิ่มข้อความ

๑๑.๔๖ น.

ขุนคงฤทธิศึกษากร : มาตรา ๒๒ ขอสักคำว่า ขอมรทัยการศึกษารออก แต่ไว้ในเรื่องการอบรมทักขการศึกษาร ซึ่มี ข้าพเจ้าขอเสนอว่าควรให้มีมติเห็นชอบกัน พุดถึงการศึกษารของกระทรวงศึกษาร โดยจะเพราะที่เกี่ยว การศึกษารอบรมชนประเภทศึกษารตามสถานศึกษารของรัฐ และของเทศบาลจะต้องจัดให้โดยไม่มีคิดมูลค่า เพราะฉะนั้น ควรจึงควรเป็นว่า การศึกษารตามสถานศึกษารของรัฐ คำว่าอบรมในต้นควรตัดออกข้าพเจ้าขอเสนอเพียงนั้นก่อน

พระชัยบุญญา : การศึกษารกับกรอบรมคนละอัน การศึกษารสอนให้มีความรู้ การอบรมหมายถึงการสอนคนให้เป็นคน ถ้าตัดอบรมออกเสียแล้ว ในทันทีเป็นว่า การศึกษารต้องไม่มีคิดมูลค่า ถ้าตัดคำว่าอบรมออกแล้วก็เป็นว่า การศึกษารไม่มีคิด แต่คิดค่าอบรม เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรตัดออก

ขุนคงฤทธิศึกษากร : ถ้าอธิบายเช่นนั้น ข้าพเจ้ามีข้อข้องทางที่จะได้เถียงมากเหลือเกิน แต่นั่นแหละ ข้าพเจ้าก็ไม่ขอทราบความเห็นของสภา

LIART

ถ้าท่านไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้านึกไม่อยากจะฝันไป ข้าพเจ้าก็ขอถอนได้เฉพาะ
คำนี้

ประธานสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ : จะเพาะคำเดียวก็หัว หมอบ
ผู้แปงยุติไม้ตัดใจขอถอน ก็เป็นอันให้ผ่านไป คือเป็นไปตามร่างของ
กรรมาธิการเฉพาะข้อนี้

พ.ต. หลวงสวัสดิชยานการ : ผมอยากจะเรียนถามถึงความ
หมายมาตรา ๖๓ คำว่า “การศึกษามวมชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษา
ของรัฐและของเทศบาล จะต้องจัดให้โดยไม่มีคัมภีร์ค่า” เรื่องนี้อยากจะ
เรียนถามว่า การไม่มีคัมภีร์ค่าหมายความว่าค่าเล่าเรียนหรือเปล่า นั้นประการ
หนึ่ง เพราะเหตุว่าเรื่องนี้เหมือนกนกับรัฐธรรมนูญของทางฝ่ายญี่ปุ่น คำว่า
ไม่มีคัมภีร์ค่าอย่างใดเลย ทางญี่ปุ่นเขาถือเอาว่า แม้แต่เครื่องเล่าเรียนรวมอยู่
ด้วย เพราะฉะนั้น อยากรู้อถามว่าเราจหมายความถึงค่าเรียนหรือไม่ แต่ถ้า
หากว่าไม่ไปถึงค่าเล่าเรียนด้วยแล้ว การศึกษาประถมศึกษาเป็นการบังคับ
ถ้าหากว่าบังคับให้คนจนเรียนแล้วให้มาเสียค่าเครื่องเล่าเรียนด้วยแล้วบังคับ
เช่นนั้นก็เป็นขรม เพราะเหตุว่าถ้าเขาหากินมาเขาทำอย่างนั้น ประถมศึกษา
ในญี่ปุ่นให้ถืออย่างบุคคลตั้งแต่อายุ ๖ ขวบจนถึงเวลา ๘ ปี ซึ่งรัฐบาลจะจัด
จัดเต็มทั้งการศึกษา และค่าเล่าเรียนทั้งหลายซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาลโดย
ไม่ต้องออกตังของแต่อย่างใดเลย นอกจากเครื่องแต่งกายและอาหารเท่านั้น
จึงขอเรียนถามกรรมาธิการว่า หมายความว่าไม่ถึงด้วยหรือไม่

หลวงประกอบนิติสาร : กรรมาธิการหมายความว่าและเรื่องว่า
หมายความว่าขมู่แล้ว ก็คำว่ามูลค่าในสิ่งที่เป็นในการศึกษา การศึกษา
ต้องใช้หนังสือเป็นอุปกรณ์ ในการศึกษาก็ไม่มีคัมภีร์ค่าไม่ได้ การเล่าเรียน
ถ้าจำเป็นก็จำเป็น หมายความว่าอยู่ในหนังสือไม่มีคัมภีร์ค่า

ประธานสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ : การศึกษาไม่มีคัม

พ.ต. หลวงสวัสดิชยานการ : แล้วค่าอุปกรณ์

พระยาศิวธรรมราช : อยากถามว่าประเด็นเมื่อนั้น เพราะเหตุ
 ว่า ข้าพเจ้ามีความผิดหลักที่เราพูดกันอยู่ อยากจะถามกรมราชการคือให้
 ค่าหนึ่งร้อยด้วยหรือ

หลวงประกอบนิติสาร : เป็นความจริงว่า เสด็จไปปฏิบัติหน้าที่
 คิดค่าหนึ่งร้อย แต่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญไม่คิด คือว่าเราไม่ได้
 เขียนว่าไม่คิดค่าเล่าเรียน คือมูลค่าแห่งการศึกษา การศึกษาของเด็กต้อง
 ยานหนึ่งร้อย ถ้าบังคับเด็กต้องเสียหนึ่งร้อย ไม่สมควรที่บังคับให้เขาเล่าเรียน
 แต่ไม่หมายความว่างดอาหารด้วย

พระยาศิวธรรมราช : ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษา การบังคับ
 ถูกผู้บังคับ คนต่างต่างก็มี ถ้าเราจะตั้งข้อหนึ่งร้อยให้คนเหล่านั้นเรียนด้วย
 จะเป็นเงินมากมายทีเดียว ที่เราทำอยู่ด้วยนั้น เพียงแต่ลดเพราะค่าเล่าเรียน
 ถ้าหากจะให้ค่าหนึ่งร้อยเฉพาะเด็กบ้านนอก คนจนแล้ว มันก็พียงได้ แต่ว่า
 ถ้าอย่างนั้นละก็เงินของชาติจะไปกันแค่นั้น และรัฐบาลจะผูกพันมาก ตามที่
 ท่านกรมราชการแปลถ้อยคำนั้นไม่ได้ถึงค่าหนึ่งร้อยเลย

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (กรมราชการ) : ขอให้สังเกตว่า
 ในคัมภีระเพราะของรัฐของเทศมัตถ์นั้น ที่ไม่คิดมูลค่า คือไม่คิดถึง
 โรงเรียนราษฎร ท่านให้การศึกษาฟรีอย่างนั้นละก็คนมีเงินจะได้ประโยชน์น้อย
 เท่าที่กระทรวงศึกษาธิการทำมาเดี๋ยวนี้ เขามีสู่สำหรับเก็บหนึ่งร้อยของเขา
 ประคำอยู่ที่โรงเรียน เด็กมากให้เขาออกมาเรียน เมื่อนักชากันมาช่วย
 กันใหม่ ก็มทางพอที่จะกำหนดงบประมาณบ้างทางนี้ได้ แต่ถ้าใครมี
 เงิน เห็นว่าไม่คิดค่าจ่าข้อหนึ่งร้อยมาเองไปด้วยก็ได้ แต่จะเสียอาหาร
 การกิน หรือเครื่องนุ่งห่มนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ายังไม่ถึง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คำอธิบายท่านเจ้าให้พร้อม

พระยาศิวธรรมราช : ข้าพเจ้าไม่ติดใจ แต่คนก็ตั้งของ
 ข้าพเจ้าจะต่อสู้ต่อไปอีก

LIART

สมัคร โรงเรียนเทศบาลหนึ่งสี่อะไร ขอให้เราเลิกคนเดียวหนึ่งว่า
ขออะไรไว้ก่อน

ประธานสภาจังหวัดระยอง : เวลาจะหมดแล้ว เอาว่าขอ
เป็นเดือนละหนึ่งในเดือนหลัง ขอเอาไว้พวกนี้ขอในเดือนหลัง ขอเอา
ไว้พวกนี้ขอในเดือนหลังก็เห็นจะพอเลิกแล้ว แต่ยังมีคดีของทางทหาร
ขอพี่น้องประชาชนมา ก็ยังมีเดือนอย่างนี้ เราเราขอเพิ่มขอประชาชน
มาประชุมขออีกสักปี ๒ ปี คือขอเพิ่มขอครั้งต่อไป คงเป็นเวลา ๑๕.๐๐ น.
ถึง ๑๖.๐๐ น. เริ่มประชุม ๒๕ เดือนเป็นต้นไป มีมติว่าขอเพิ่มขอ

ผู้ตรวจการพิเศษ : ทางตำรวจเห็นสมควรแล้วแต่การ
ดำเนินการยังไม่เรียบร้อย แต่เราเห็นว่าในระยอง ในเดือนหลังในคดี
การฟ้องร้อง ในเดือนหลังเห็นว่าไม่ชัดของ การเริ่มคดีก่อน ข้าราชการ
ขอเพิ่ม ขอเพิ่มการหนึ่งง่ามาขอเราในเห็น ขออาศัยเวลาขอเพิ่ม
แต่สมัยแรกๆ ไม่ไรพูดเพื่อสังคม แต่การการเป็นสังคมคือ เช่น
พูดในสิ่งสังคม ๆ คนคือขอ ๆ สังคมที่ทนต่อไว้เวลาบ้าง แต่ตาม
ขึ้น ๆ ขอหลายตาม ก็ขอว่าขอเพิ่ม ๆ ขอว่าขอเพิ่ม แต่เราเรา
ขอเพิ่ม ในเรื่องเช่นนี้ขอเพิ่มโดยเห็นว่าเป็นขอเพิ่ม เช่นขอเพิ่ม
ขอเพิ่มเป็นการราชการประมาณ ขอเพิ่มมาเราเราขอเพิ่มไปก็ขอเพิ่ม
เรื่องคือ ๆ ขอเพิ่ม เช่นขอเพิ่มเห็นว่าขอเพิ่มจะขอเพิ่ม ข้าราชการ
ขอเพิ่มขอเพิ่มขอเพิ่มเท่านั้น

ประธานสภาจังหวัดระยอง : ข้าราชการขอเพิ่ม
ขอเพิ่มเราเราขอเพิ่ม แต่ทั้งที่ตามซึ่งเราเห็นก่อน แต่โดยเห็นว่า
เรื่องขอเพิ่มคือ อนุมัติแล้วที่ ๒๐ แต่ ๑๓ ก.ไม่ มีแต่ขอเพิ่ม
ขอเพิ่ม ๆ ขอเพิ่ม แต่ขอเพิ่มที่ขอเพิ่มใน ๑๗ วัน แล้วเราเรา
ถึงมากน้อย ที่เราเราเราไปเพียง ๒๐ นาทีเท่านั้น แต่ขอเพิ่ม
การงาน ประการทั้ง ๆ ขอเพิ่มจากนั้น เราเราเราเราเป็นก็ขอเพิ่ม ข้างไป ๆ

ของข้าพเจ้าใหม่เสร็จภายในเดือนธันวาคม ข้าพเจ้าขอฝากท่านเห็นพ้องด้วย
 ฉะนั้น เราจะได้เขียนข้อคิดค้น แล้วข้าพเจ้าขอไม่ยอมเขียนข้อเป็นข้อๆ ทั่ว
 ไม่เคยมีอยู่แล้ว ตอนเป็นอย่างไรไม่ทราบ แล้วท่านจะรับไหม ข้าพเจ้าก็เกรง
 ใจ แต่เห็นอย่างไรๆ เดือนหน้าด้วยประชุมวันอาทิตย์ ประชุมกลางสั
 ทกลางคืน เพราะฉะนั้น เราเตรียมเดือนก่อนเห็นคร่าวๆ ตอนนั้นเขียนข้อ
 แปลงมากแต่คงความเห็นได้ เป็นเรื่องจรรยาบรรณที่ควรเห็นด้วย
 อย่างน้อยก็ของเรื่องน้อย จะให้ข้อค่อยได้เรื่องตอนปลายไหม เพราะตาม
 เวลาจะเพิ่ม ข้อประการหนึ่งท่านจะต้องรดว่า ให้รับเดือนหน้าท่านจะ
 ต้องทราบข้ออีก เราจะตั้งหยอดอีก ๔-๕-๖ วันเดือนหน้าประชุมวัน
 จะเอาวันเดียววันไหนก็ได้ แล้วลงข้อที่ประชุมกันด้วย ๕-๖ วันด้วย
 เพราะฉะนั้น เราจะนั่งวันหนึ่ง ๕ วัน ไม่เกี่ยวกับเวลาประชุมคนเดียว
 และวันเดือนหยอด ๓ วัน ก็พิจารณากันได้ อย่างไรก็ได้อีก ๕-๖ วันของหยอด
 ไม่หยอด ๕ วัน ก็หยอดวันหนึ่ง แล้ววันเดือนประชุมพร้อมๆกันด้วย
 เพราะฉะนั้น ก็แล้วแต่การประชุม

พล. ร.ต. เต็ม ภูมิบุตร ร.น. : ในกาทรขอเพียง ๔ วันประชุม
 อาทิตย์ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ถนัดญาติชาวไร่โดย อาทิตย์หนึ่งได้ ๒ วัน
 แทนเอง เราจะเร่งอะไรก็ได้ แม้ว่าเราจะเห็นกันโดยชัด ข้าพเจ้าก็เห็น
 ด้วย น่าจะเอากันทุกอัน เว้นแต่เรื่องสภาประชุม เวลาประชุมวันหนึ่ง ๕ วัน
 ๔.๐๐ ถึง ๓๖.๐๐ น. ไม่เห็นสาระโดย

ประธานสภาฯ รัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าขอฝากเห็นด้วยต่อ
 ท่านหนึ่งก็เห็น แต่อีกท่านหนึ่งก็คงเคยไป ข้าพเจ้าขอฝากข้อของ
 อย่างนี้ ก็อาจเร่งประชุมทุกอัน ประชุมทุกสภาก็ได้ แต่ว่าเรื่อง
 ไปประชุมเป็น ๒ เวลาเลย ด้วยเหตุว่า ถ้ามีท่านอื่นไปประชุมด้วย

ใช้ภาพวาดกระจกต้องได้รับความลำบาก เมื่อท่านหยกตกลงกรรมวาจาแล้ว ท่าน
จะต้องทำหน้าที่ เมตตาท่านหยกให้เร็ว เร่งดีของภาวนาเหมือนอย่างหยก เคือง
หนังสือท่านหยก แต่เราไม่ได้หยกเลย ทางภักตลงจนกตลึงคย... เพราะฉะนั้น
ภาวจะเอามากไปข้าพเจ้าเห็นว่าจะเกินไป แต่เพียงเท่านี้พอได้ผลแล้วจึงมารู้
ทั้งต้องสร้างถ้ำยังหนักเกินไปแล้วจะเพิ่ม ๔ ชั่วโมง... แต่จริงใจกับเพิ่ม
คอร์จะเพิ่ม ๔ ชั่วโมงได้ก่อน

ชนคังฤทธิศึกษากร : เรื่องการประสม คณซึ่งข้าพเจ้าเคยขอ
เพิ่มตั้งแต่ก่อนนั้น ข้าพเจ้าบอกกล่าวไปก่อนแล้วละมังจะหาจะไม่เคย
ข้าพเจ้าขอกล่าวหนักเด่น ๒ ครั้ง ที่ประชุมก็ไม่ยอม แต่หนักมาขอม ข้าพเจ้า
ไม่คิดของ... แต่เห็นด้วยว่าจะให้คงคงหนักแต่ก่อนหน้าคุณ... ขอนั้นตาม
หรือไม่

ประธานสภาวรางรัฐธรรมนญ : มีความเห็นดังนี้

ชนคังฤทธิศึกษากร : ถ้าเดอนรจนวคณแล้วอีกก็เดอนรจน

ประธานสภาวรางรัฐธรรมนญ : ท่านใดเห็นด้วยจะเพิ่มอีกประ
ตามทนต์แปรญคต คณพมฮาคคยละ ๒ ฐน... ขณพมฮาคคย ๑๑.๐๐ น.
กึ่ง ๓๖.๐๐ น. เว้นพฐก ๒๔ เคอนน. ๘ โศคคณคยไปรคณชชช

มีงนชกคยคณ ๒๐ คน

ประธานสภาวรางรัฐธรรมนญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วยกับเดอน
ชชช ก็อย่าเพิ่มแล้ว ไปรคณชชช

ไม่มีงนชกคยคณ

ประธานสภาวรางรัฐธรรมนญ : เป็นอันว่าเพิ่มตามเดอน ๒ หนค
เวลาแล้ว ขอเลิกประสม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๕ นาฬิกา

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมสภาผู้รั้ชรวรรมนูญ

นายเกษม บุญศรี (ประธานกรรมการ)	นายเจริญ บัณฑิตโร ผู้ตรวจงาน
ขุนทดพิทักษ์ศึกษกร(เลขาธิการกรรมการ)	นายประเสริฐ บัณฑิตคุณธ์ ..
พ.อ. กำนัน จำนงภูมิเขต	นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ..
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุรินทร์ สัตตากร ..
หลวงองค์คณาภิรักษ์	นายสุชนัน จิตรภักดิ์ ..
น.อ. พระยาศรีภักย์พิพัฒน์ ร.น.	นายศิริ มนต์ไตรเวศย์ ..
ขุนประเสริฐศุภมาศรา	นางสาวอารีรัตน์ สุ่มบุญ ..
นายอินทรี สิงหนิตร	นายเด็ก สารนัญ ..
นายจางใจภักดิ์	นาง โนมเฉลา สัตตากร ..
นายเกษม คำวังบุตร	นายพิพัฒน์ เอกะโรหิต ..
	นายต้อง เคียรพงษ์ ..
	นางสาวฉานนิต ศิระภุมระ ..
	นายโชค ศุภตะวาทีน ..
	นายอุดม พดธยตั้งวงษ์ ..
	นายวิจิตร นันตะไพจิตร ..
	นายสมชาย ศุภรัตน์ ..

นายหยุด แสงอุทัย
เลขาธิการสภาผู้รั้ชรวรรมนูญ

ศิริธรรมาธิเบศ
ประธานสภาผู้รั้ชรวรรมนูญ

